

Pensioenmonitor meting 2022

Een onderzoek naar kennis, houding en gedrag rondom de
oudedagsvoorziening onder de Nederlandse
beroepsbevolking (21-67 jaar)

Oktober 2022

Inleiding

Wat weten Nederlanders over hun pensioen? Hoe belangrijk vinden ze het om zich hierin te verdiepen? En hoe bereiden zij zich voor op hun oude dag? Dit soort vragen zijn in opdracht van Wijzer in geldzaken in 2013 voor het eerst gesteld aan de beroepsbevolking in Nederland. Dit vormde destijds de eerste meting van deze zogenoemde Pensioenmonitor. Om ontwikkelingen op het gebied van pensioen te monitoren wordt deze meting elke twee jaar herhaald.

Eind 2022 is de zesde meting van de Pensioenmonitor uitgevoerd. In dit rapport leest u meer over de verschuivingen die zichtbaar zijn inzake de kennis, de houding en het gedrag van Nederlanders t.a.v. financiële situatie op de oude dag en de gebeurtenissen en factoren die daar invloed op hebben.

Naast de standaardvragen uit de monitor worden ook altijd een aantal extra vragen gesteld die dit jaar belangrijk worden geacht. In de meting van 2022 zijn onder meer vragen gesteld over levensgebeurtenissen: in hoeverre grijpen mensen deze momenten aan om zich te verdiepen in hun pensioen? Door de huidige krappe arbeidsmarkt veranderen veel mensen van baan of overwegen dat. Daarom zijn dit jaar ook extra vragen gesteld over hoe belangrijk pensioenvoorwaarden zijn bij het vinden van een nieuwe baan.

Het onderzoek is uitgevoerd onder de Nederlandse beroepsbevolking in de leeftijdsklasse 21 tot 67 jaar (n=1.026). Er zijn in 2022 258 ondernemers en 768 leden van de overige beroepsbevolking ondervraagd. Deze rapportage beschrijft de belangrijkste uitkomsten.

Inhoudsopgave

2	Inleiding
4	Samenvatting
6	Resultaten
6	Kennis en bewustzijn
16	Pensioen als arbeidsvoorwaarde
22	Invloed op financiële situatie na pensionering
31	Waardeoverdracht
35	Bijlage
42	Onderzoeksverantwoording

Hoofdvraag om te beantwoorden

In hoeverre is de beroepsbevolking bezig met zijn financiële situatie na pensionering?

Wat we moeten begrijpen om dit te beantwoorden:

1.

Kennis/bewustzijn

- In hoeverre heeft men kennis van pensioen en van de eigen toekomstige pensioensituatie?
- Hoe gaat men om met pensioeninformatie?
- Hoe bekend is men met diverse informatiebronnen?
- Heeft men hier al eens over nagedacht/zich in verdiept?
- In hoeverre maakt men zich zorgen over de eigen toekomstige pensioensituatie?

2.

Pensioen als arbeidsvoorwaarde

- Welke rol speelt de pensioenregeling als arbeidsvoorwaarde bij de keuze voor een nieuwe baan?

3.

Invloed op financiële situatie na pensionering

- In hoeverre heeft men het gevoel invloed te hebben op het toekomstig pensioeninkomen?
- Welke maatregelen heeft men genomen of is men van plan?
- In hoeverre is men zich bewust van de invloed van life-events? In hoeverre heeft men informatie ingewonnen en/of actie ondernomen bij life-events?
- Wat vindt men ervan als een werkgever een reminder stuurt om de pensioensituatie te checken bij een life-event?

4.

Waardeoverdracht

- Ervaring met en barrières ten aanzien van waardeoverdracht van eerder opgebouwd werkgeverspensioen

Het rapport is onderverdeeld in bovenstaande vier hoofdstukken. Sommige hoofdstukken bevatten standaardvragen uit de pensioenmonitor (hoofdstuk 1 en deels hoofdstuk 3). Andere hoofdstukken bestaan uit specifieke vragen die alleen in deze meting worden gesteld (hoofdstuk 2, 4 en deels hoofdstuk 3).

Samenvatting (1/2)

Om de ontwikkelingen op het gebied van pensioen te monitoren is eind 2022 de zesde meting van de pensioenmonitor uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd onder de Nederlandse beroepsbevolking in de leeftijdsklasse 21 tot 67 jaar (n=1.026).

Bewustzijn en zorgen zijn toegenomen

- Na een flinke stijging van de pensioen kennis tussen 2018 en 2020 is de kennis de afgelopen twee jaar niet verder toegenomen. Wel weten steeds meer mensen of hun pensioen dit jaar wordt geïndexeerd of verlaagd.
- De beroepsbevolking wordt zich steeds meer bewust van het belang om zich te verdiepen in hun pensioen. Van de 55-plussers die zich weleens hebben verdiept in het pensioen zegt 29% achteraf dat zij hier beter eerder mee hadden kunnen beginnen.
- Mensen zijn de afgelopen jaren meer gaan nadenken over hun toekomstige financiën. Echter, slechts een minderheid heeft het toekomstig benodigd inkomen laten berekenen door een adviseur. Hun inschatting dat zij later 73% van hun huidige inkomen nodig hebben, is voor de meesten gewoon een gok of een eigen berekening.
- Net als in 2020 verwacht een derde dat hun inkomen na pensionering niet voldoende is om hun huidige leefstijl voort te zetten. Wel maakt men zich nu vaker zorgen of men na pensionering voldoende geld heeft om normaal van te leven.

Salaris is veruit de belangrijkste arbeidsvoorwaarde, pensioen volgt pas een stuk later

- Salaris is veruit de belangrijkste arbeidsvoorwaarde bij een nieuwe baan. En door de hoge inflatie en gestegen prijzen van de laatste tijd is het belang hiervan alleen maar toegenomen.
- Pensioen staat in de top 5 van de belangrijkste arbeidsvoorwaarden, maar het is lang niet zo belangrijk als salaris. Drie op de vijf heeft de pensioenregeling van de werkgever zelfs niet gecheckt bij de start van zijn of haar baan.
- Een vijfde van de 55-plussers die pensioen bij de start van hun huidige baan niet in hun top 3 van belangrijkste arbeidsvoorwaarden hadden staan, heeft nu spijt dat men daar destijds niet meer belang aan heeft gehecht.

Samenvatting (2/2)

3.

Bij levensgebeurtenissen is er onvoldoende aandacht voor de gevolgen voor het pensioen

- Men is zich bewust dat acties nu invloed hebben op het pensioeninkomen later. Met name bij werkgerelateerde levensgebeurtenissen beseft men dat dit van invloed kan zijn op het pensioen. Bij privégebeurtenissen is dat bewustzijn kleiner.
- Het verschilt sterk per gebeurtenis of men informatie inwint over de gevolgen voor de financiële situatie na pensionering.
- Ondanks het bewustzijn hebben veel mensen niet het gevoel hun pensioeninkomen zelf in de hand te hebben. De meesten (82%) hebben wel één of meerdere aanvullende maatregelen genomen voor later (zoals sparen, vermogen opbouwen via de woning en beleggen), of het afsluiten van een overlijdensrisicoverzekering. Maar een belangrijke levensgebeurtenis gaat veelal niet gepaard met een pensioengerelateerde actie.
- Werkgevers kunnen hierbij helpen door bij levensgebeurtenissen reminders te sturen om het effect ervan op de pensioensituatie te checken. Voor de meeste gebeurtenissen staat men hier zeker voor open, al speelt privacy bij sommige gebeurtenissen wel een rol.

4.

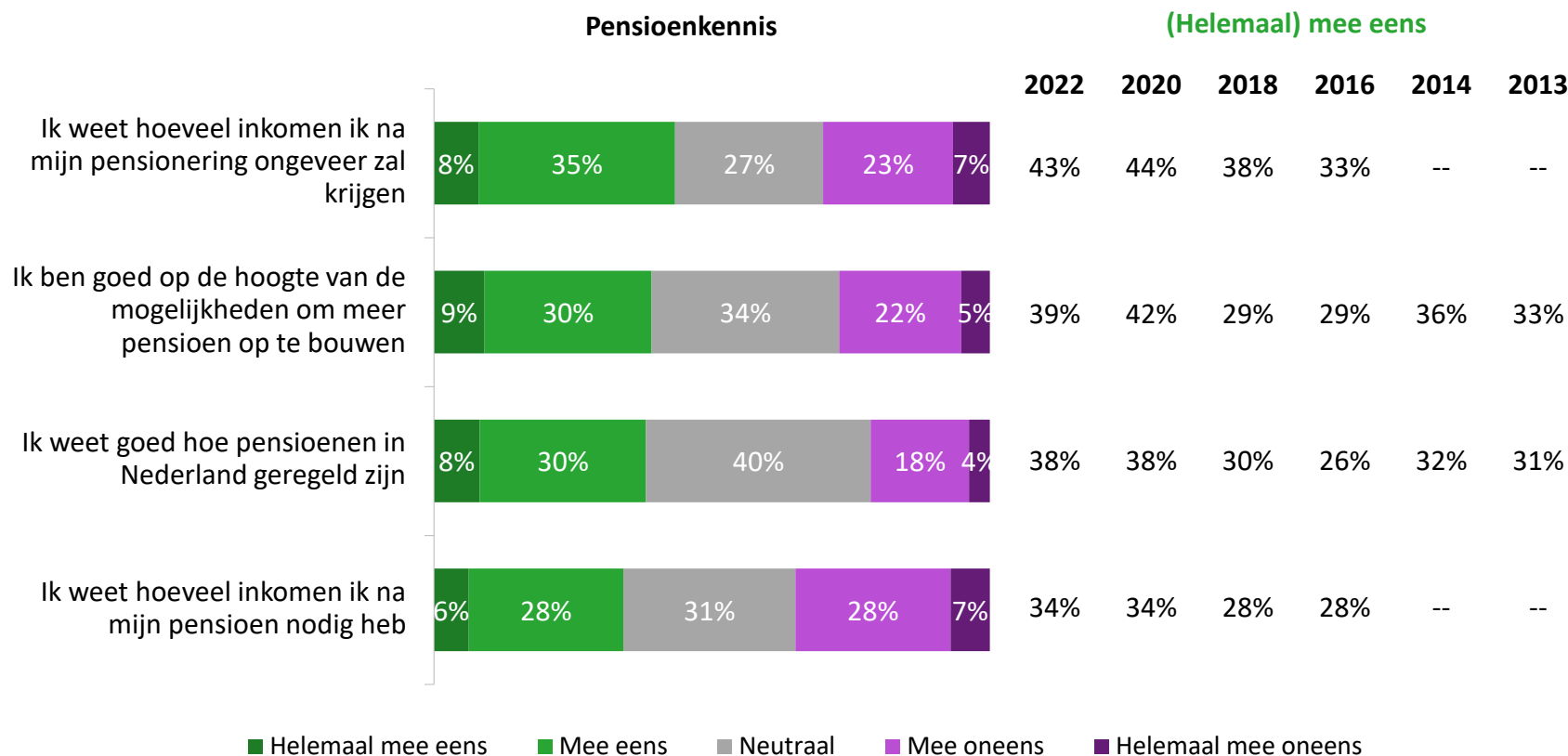
Er wordt niet altijd gebruikgemaakt van de mogelijkheid tot waardeoverdracht

- Ongeveer de helft van de werkenden die in het verleden bij meerdere partijen pensioen hebben opgebouwd, heeft geen gebruikgemaakt van waardeoverdracht. Belangrijkste redenen hiervoor zijn dat men niet wist dat het kon of dat men het te ingewikkeld vond.
- Bij 35% van degenen die werkgeverspensioen hebben opgebouwd, ligt op dit moment nog een mogelijkheid tot waardeoverdracht: zij hebben momenteel pensioen bij meerdere partijen. Daarnaast is er nog een groep van 11% die niet weet bij hoeveel partijen zij op dit moment pensioen hebben.

Kennis en bewustzijn

Pensioenkennis is afgelopen jaren geleidelijk toegenomen, maar die stijging zet in 2022 niet door

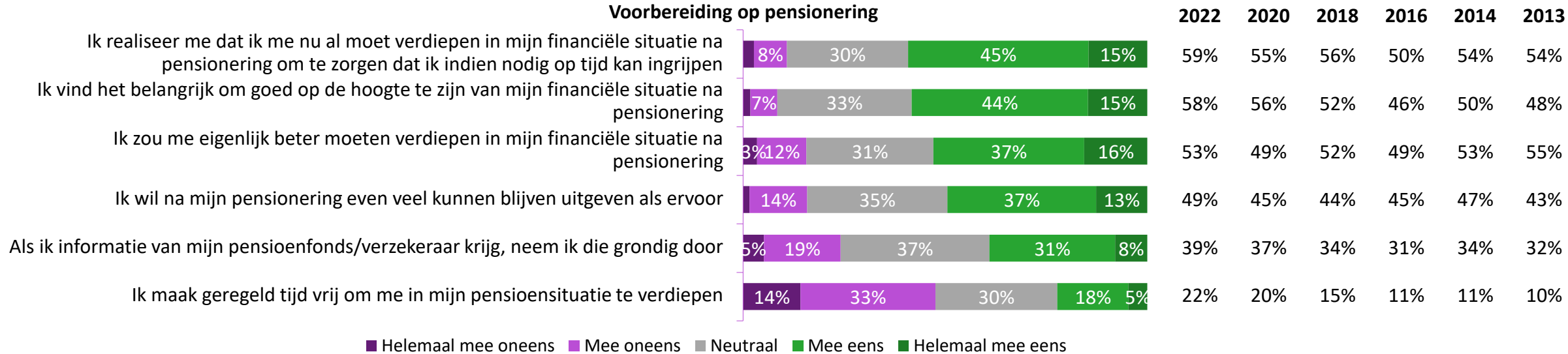
> Na een (sterke) stijging van de pensioenkennis tussen 2018 en 2020, is deze in 2022 vrijwel gelijk aan 2020.

> Ondernemers geven vaker dan de overige beroepsbevolking aan te weten hoeveel inkomen zij ongeveer zullen krijgen na pensioering (51% vs. 42%), zijn beter op de hoogte van de mogelijkheden om meer pensioen op te bouwen (47% vs. 38%) en weten vaker hoeveel inkomen zij na pensioen nodig hebben (43% vs. 33%).

B1. Kunt u steeds aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met onderstaande stellingen? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

De beroepsbevolking raakt steeds meer doordrongen van het belang om zich te verdiepen in hun pensioen

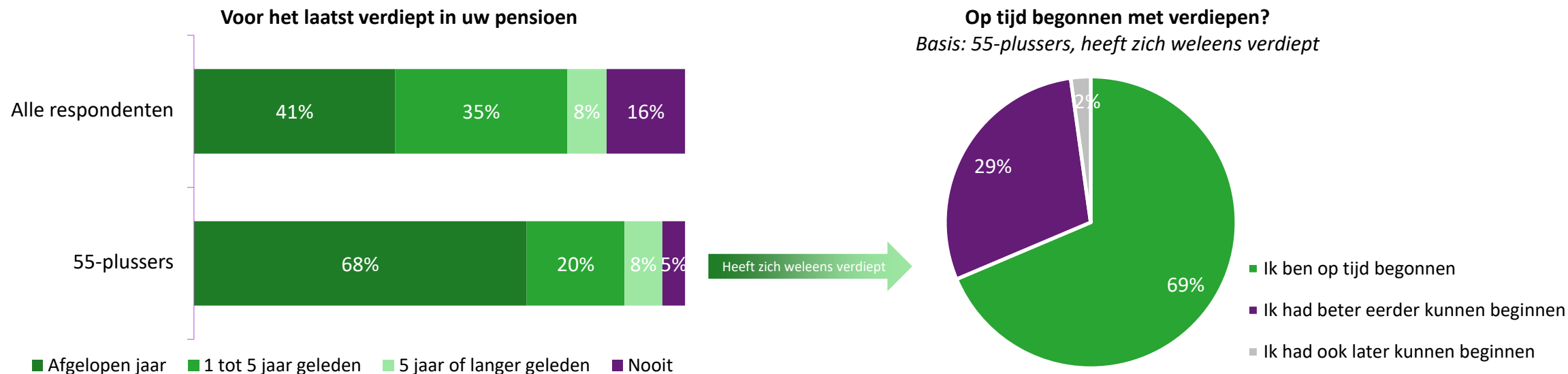
(Helemaal) mee eens

- > Hoewel er geen significante verschillen zijn ten opzichte van de vorige meting, zien we over de jaren heen wel een toename in de voorbereiding op het pensioen. Men is er meer belang aan gaan hechten om goed op de hoogte te zijn van de financiële situatie na pensioering (2013: 48% vs. 2022: 58%) en is vaker geregeld tijd gaan vrijmaken om zich te verdiepen in de pensioensituatie (2013: 10%, 2022: 22%).
- > Ouderen zijn vaker dan jongeren bezig met de voorbereiding op pensioering. Zo vinden 50-plussers het vaker belangrijk om goed op de hoogte te zijn (70%) en 35-plussers realiseren zich vaker dan jongeren dat ze zich nu al moeten verdiepen in hun financiële situatie (65%) en nemen informatie van het pensioenfonds/verzekeraar vaker grondig door (44%). Mensen onder de 50 jaar geven relatief vaak aan dat ze zich eigenlijk beter zouden moeten verdiepen in de financiële situatie na pensioering (60%).

D1. Hieronder staat een aantal stellingen over hoe u op dit moment omgaat met informatie over pensioen en uw situatie na pensioering. Kunt u steeds aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent?
 Basis: alle respondenten (n=1.026)

Meeste 55-plussers hebben zich weleens verdiept in hun pensioen, maar 29% vindt dat ze daarmee te laat begonnen

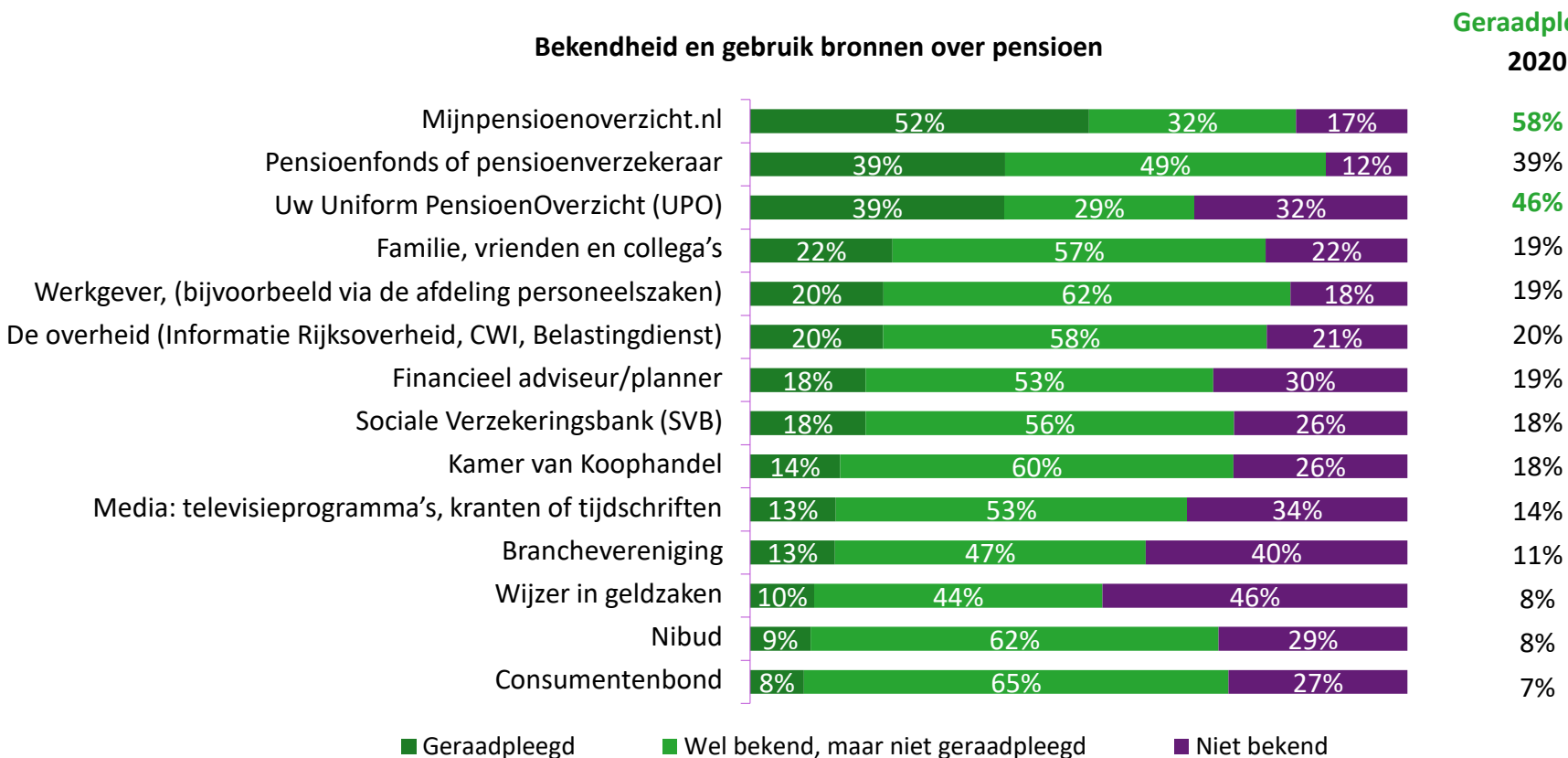

- > 16% heeft zich nog nooit in zijn of haar pensioen verdiept. Hoe jonger men is, hoe vaker men zich nog nooit heeft verdiept in het pensioen (21-34: 24%, 35-49: 18%, 50+: 6%).
- > Van de 55-plussers heeft 95% zich weleens in zijn of haar pensioen verdiept. 69% van de respondenten deze groep, vindt dat zij op tijd zijn begonnen met het verdiepen in het pensioen. Echter geeft ook 29% aan dat zij beter eerder hadden kunnen beginnen.

E01. Wanneer heeft u zich voor het laatst verdiept in uw pensioen? Basis: alle respondenten (n=1.026)

E03. Gezien uw huidige financiële situatie, vindt u dat u op tijd bent begonnen met u te verdiepen in uw pensioen? Basis: heeft zich weleens verdiept in zijn/haar pensioen en is 55 jaar of ouder (n=264)

Mijnpensioenoverzicht.nl blijft de meest gebruikte informatiebron, maar wel minder gebruikt dan in 2020

Geraadpleegd

2020

- > Mijnpensioenoverzicht.nl is in de afgelopen jaren steeds vaker geraadpleegd (2013: 32%, 2014: 34%, 2016: 41%, 2018: 45%, 2020: 58%). De uitschieter van 2020 is nu wat afgezwakt: 52%. Ook voor het Uniform PensioenOverzicht (UPO) is het percentage na jaren van stijging nu wat gedaald (van 46% naar 39%).
- > De meeste informatiebronnen worden vaker geraadpleegd door 50-plussers dan door jongeren. Echter, mensen jonger dan 35 jaar raadplegen relatief vaak de consumentenbond (12%) en familie, vrienden en collega's (27%).

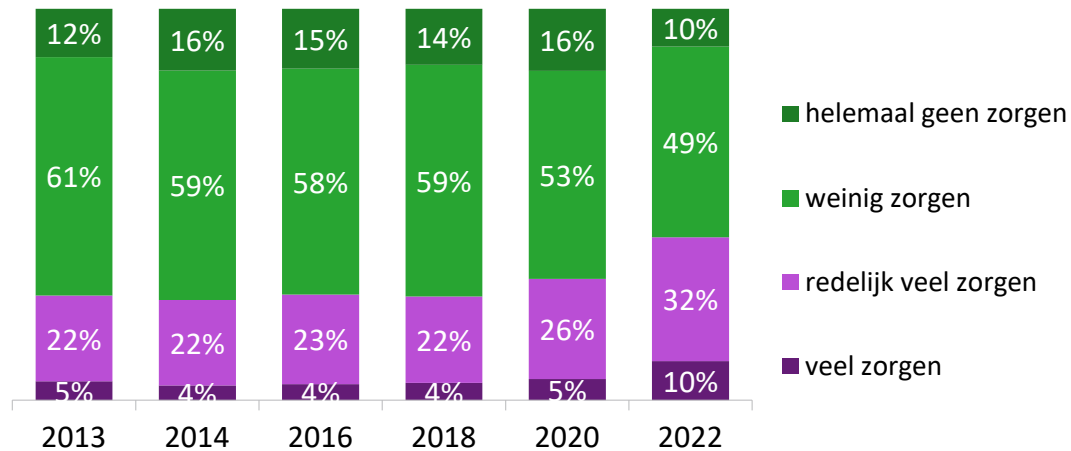
Groene percentages: significant hoger dan in 2022

D2. Welke van onderstaande bronnen zijn bij u bekend voor informatie over pensioenen? En van welke heeft u weleens gebruikgemaakt voor informatie over pensioenen?

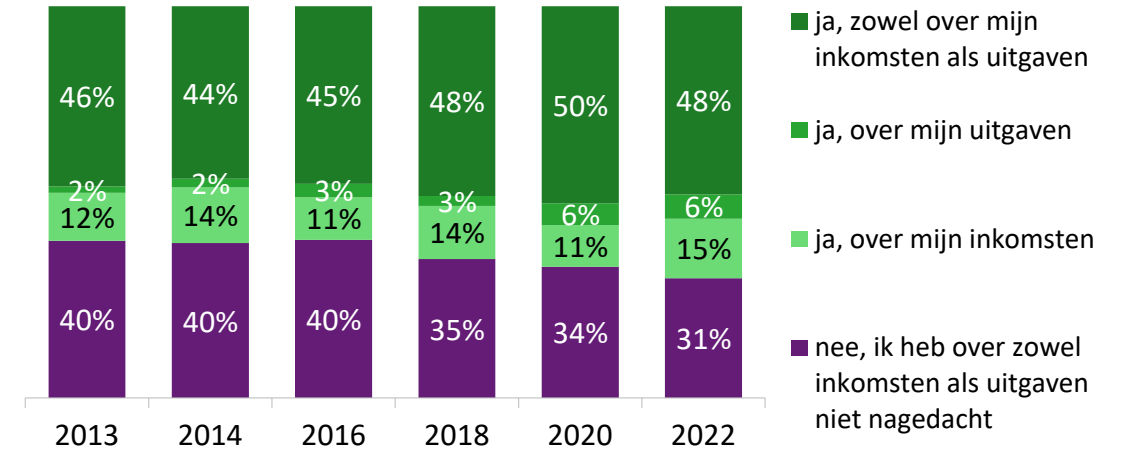
Basis: alle respondenten (n=1.026)

Zowel bewustzijn als zorgen over financiën na pensionering zijn toegenomen

Zorgen over voldoende geld na pensionering

Nadenken over inkomsten en uitgaven na pensionering

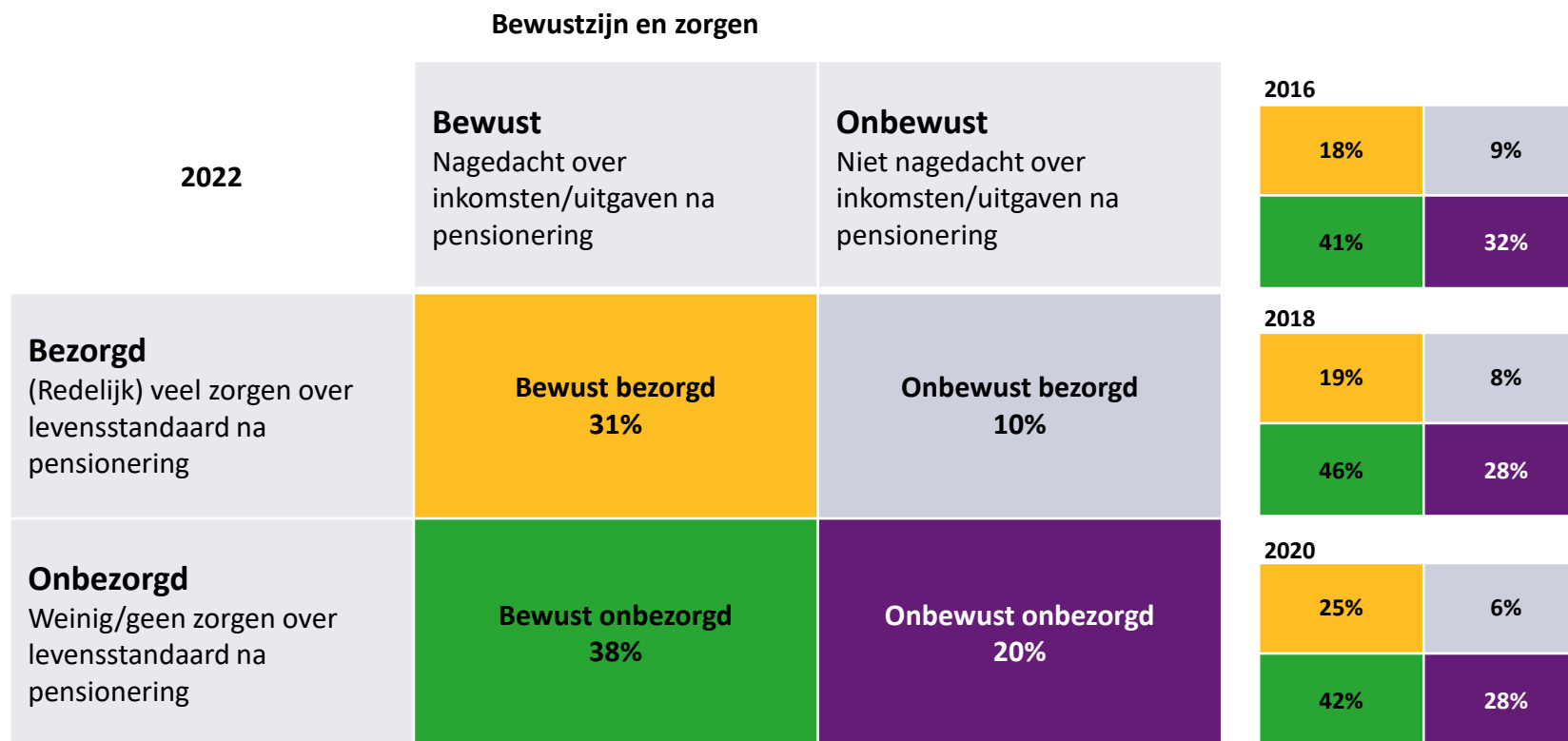

- > 42% maakt zich (redelijk) veel zorgen of men na pensionering nog voldoende geld heeft om normaal van te leven. Dit is meer dan in 2020 (31%). Vooral jongeren tussen de 21 en 34 jaar oud en mensen met een beneden modaal inkomen maken zich (redelijk) veel zorgen (resp. 51% en 58%).
- > Ook denken steeds meer mensen na over hun inkomsten en uitgaven na pensionering (69%). Vooral over inkomsten denkt men in 2022 meer na dan in 2020 (15% vs. 11%).
- > Ondernemers hebben vaker dan de overige beroepsbevolking weleens nagedacht over hun inkomsten en/of uitgaven (80% vs. 68%).
- > Hoe ouder men is, hoe vaker men aangeeft weleens hebben nagedacht over inkomsten en uitgaven na pensionering (21-34: 58%, 35-49: 67%, 50+: 82%).

B4. In hoeverre maakt u zich zorgen over of u na uw pensionering voldoende geld heeft om normaal van te leven? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

B2. Heeft u weleens nagedacht over uw inkomsten en uitgaven na uw pensionering? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

‘Bewust onbezorgd’ is de grootste groep; de groep ‘bewust bezorgd’ is groter geworden

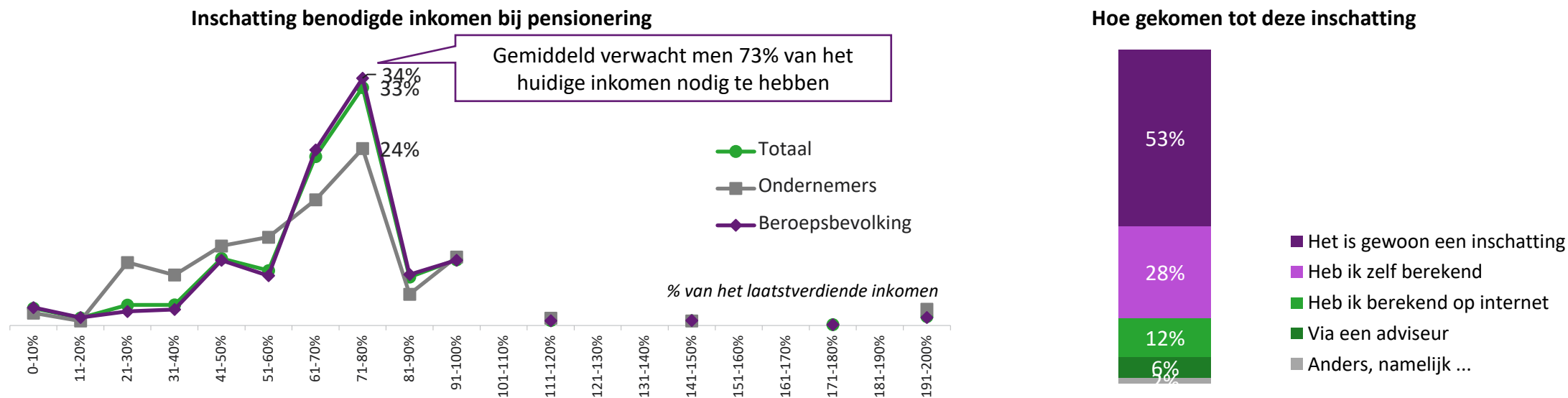

- > De groep ‘bewust onbezorgd’ is de grootste groep (38%): deze mensen hebben nagedacht over hun inkomsten/uitgaven na pensioenering en hebben weinig tot geen zorgen.
- > In vergelijking met 2020 zien we dat de groepen waarbij men bezorgd is groter zijn geworden (bewust bezorgd: 31% vs. 25%; onbewust bezorgd: 10% vs. 6%) en de groepen waarbij men onbezorgd is kleiner zijn geworden (bewust onbezorgd: 38% vs. 42%; onbewust onbezorgd: 20% vs. 28%).

B2. Heeft u weleens nagedacht over uw inkomsten en uitgaven na uw pensioenering? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

B4. In hoeverre maakt u zich zorgen over of u na uw pensioenering voldoende geld heeft om normaal van te leven? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

Men verwacht gemiddeld 73% van het huidige inkomen nodig te hebben bij pensionering. Steeds vaker heeft men dit zelf berekend

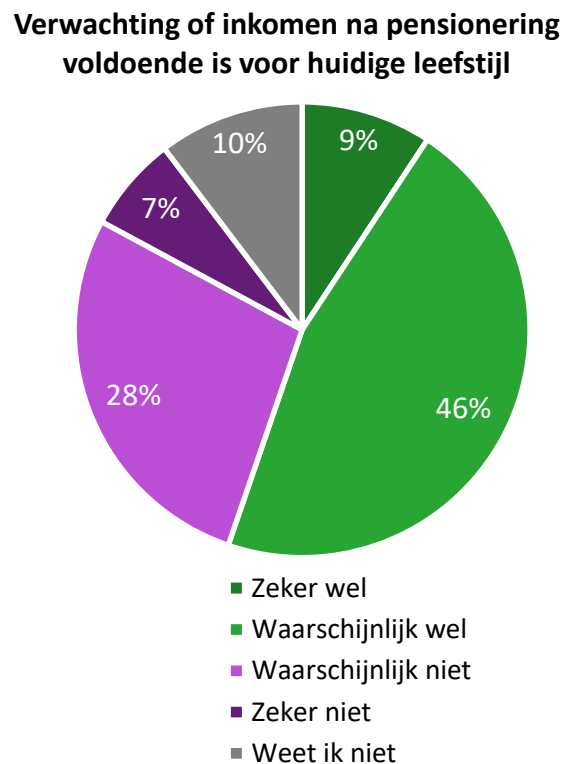
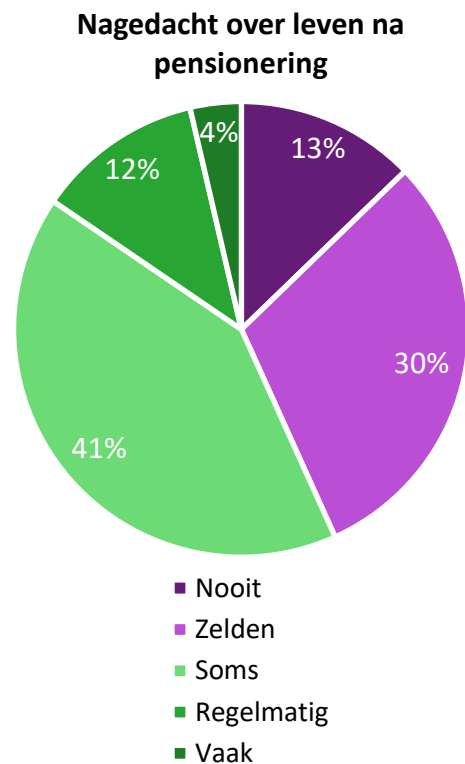

- > Ondernemers verwachten gemiddeld minder inkomen nodig te hebben bij pensionering dan de overige beroepsbevolking (68% vs. 73% van het laatst verdiende inkomen).
- > Voor de meeste mensen is de inschatting gewoon een gok (53%). Een deel heeft het zelf (28%) of via internet berekend (12%) en een klein deel (6%) heeft het met een adviseur besproken. In vergelijking tot eerdere jaren hebben steeds meer mensen het zelf berekend (van 19% in 2014 naar 28% in 2022) of op internet berekend (van 4% in 2014 naar 12% in 2022), en is het steeds minder vaak gewoon een inschatting (van 74% in 2014 naar 53% in 2022).
- > Ondernemers hebben vaker dan de overige beroepsbevolking deze inschatting zelf berekend (41% vs. 26%) of hebben met een adviseur gesproken (11% vs. 5%), waar de overige beroepsbevolking vaker dan ondernemers gewoon een inschatting heeft gemaakt (56% vs. 33%).

B3c. Kunt u inschatten hoeveel inkomen bij pensionering (inclusief AOW-uitkering) u nodig zult hebben? Basis: alle respondenten (n=1.026)

B3d. Hoe bent u tot deze inschatting gekomen? Basis: alle respondenten die een inschatting hebben gemaakt van het benodigde inkomen bij pensionering (n=608)

35% verwacht dat hun inkomen na pensionering niet voldoende is om hun huidige leefstijl voort te zetten

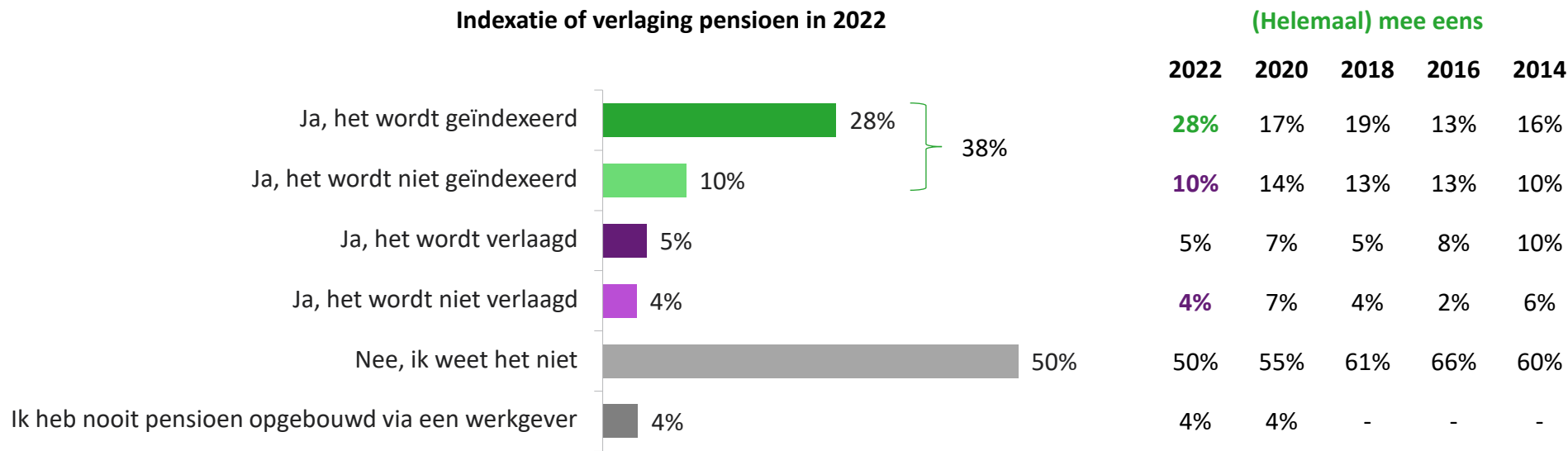
- > 16% heeft regelmatig of vaak nagedacht over hoe hun leven er na pensionering uit zal zien. 43% heeft hier zelden tot nooit over nagedacht. Dat is vergelijkbaar met 2020.
- > Meer mannen dan vrouwen hebben regelmatig tot vaak nagedacht over hun leven na pensionering (19% vs. 12%). 50-plussers hebben hier ook vaker dan jongeren regelmatig of vaak over nagedacht (21-34: 8%, 35-49: 9%, 50+: 29%).
- > 35% van de beroepsbevolking verwacht dat zij na pensionering niet voldoende geld hebben om hun huidige leefstijl voort te zetten en 55% verwacht van wel. Dat is vergelijkbaar met 2020.
- > 50-plussers verwachten vaker dan jongeren dat hun inkomen na pensionering voldoende is (21-34: 47%, 35-49: 53%, 50+: 65%).

F02. Heeft u er al over nagedacht hoe uw leven na uw pensionering eruit komt te zien? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

F03. Denkt u dat uw inkomen als u met pensioen gaat voldoende is om uw huidige leefstijl voort te kunnen zetten? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

Steeds meer mensen weten of hun pensioen dit jaar al dan niet wordt geïndexeerd

Indexatie of verlaging pensioen in 2022

- > Steeds meer mensen weten of hun pensioen dit jaar al dan niet geïndexeerd wordt (2014: 26%, 2016: 25%, 2018: 32%, 2020: 30%, 2022: 38%).
- > Sinds 2016 geven steeds minder mensen aan dat zij niet weten of hun pensioen geïndexeerd of verlaagd wordt (2014: 60%, 2016: 66%, 2018: 61%, 2020: 55% 222: 50%).
- > De overige beroepsbevolking weet vaker niet of het pensioen wordt geïndexeerd of verlaagd dan ondernemers (52% vs. 40%). Ook vrouwen (62% vs. 40% van de mannen) en mensen jonger dan 50 jaar (21-34: 58%, 35-49: 53%, 50+: 40%) zijn minder vaak op de hoogte.

B8a. Weet u of uw pensioen dit jaar wordt geïndexeerd of verlaagd? Basis: alle respondenten (n=1.026)

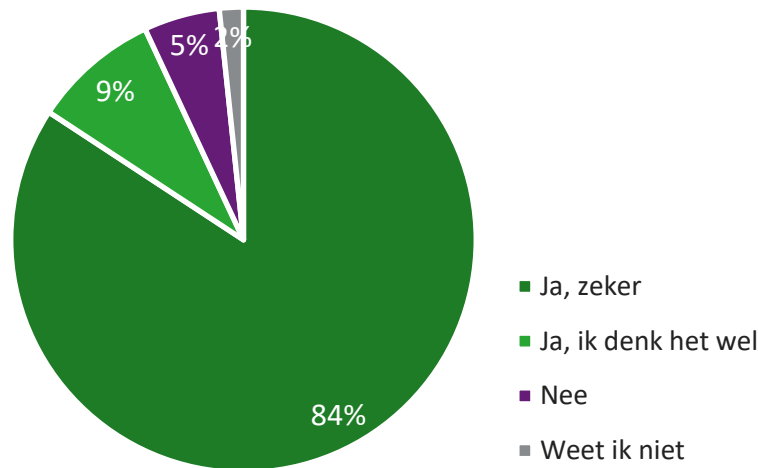
Groene percentages: significant hoger dan 2020
Paarse percentages: significant lager dan 2020

Pensioen als arbeidsvoorwaarde

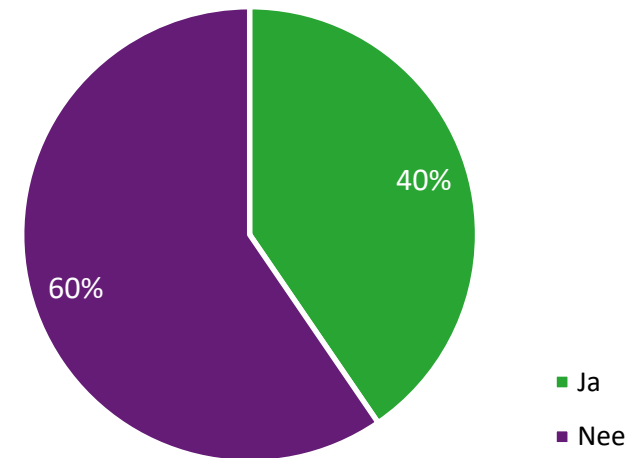

3 op de 5 heeft de pensioenregeling van zijn werkgever niet gecheckt bij de start van zijn huidige baan

Opbouw pensioen via werkgever

Pensioenregeling gecheckt bij start baan

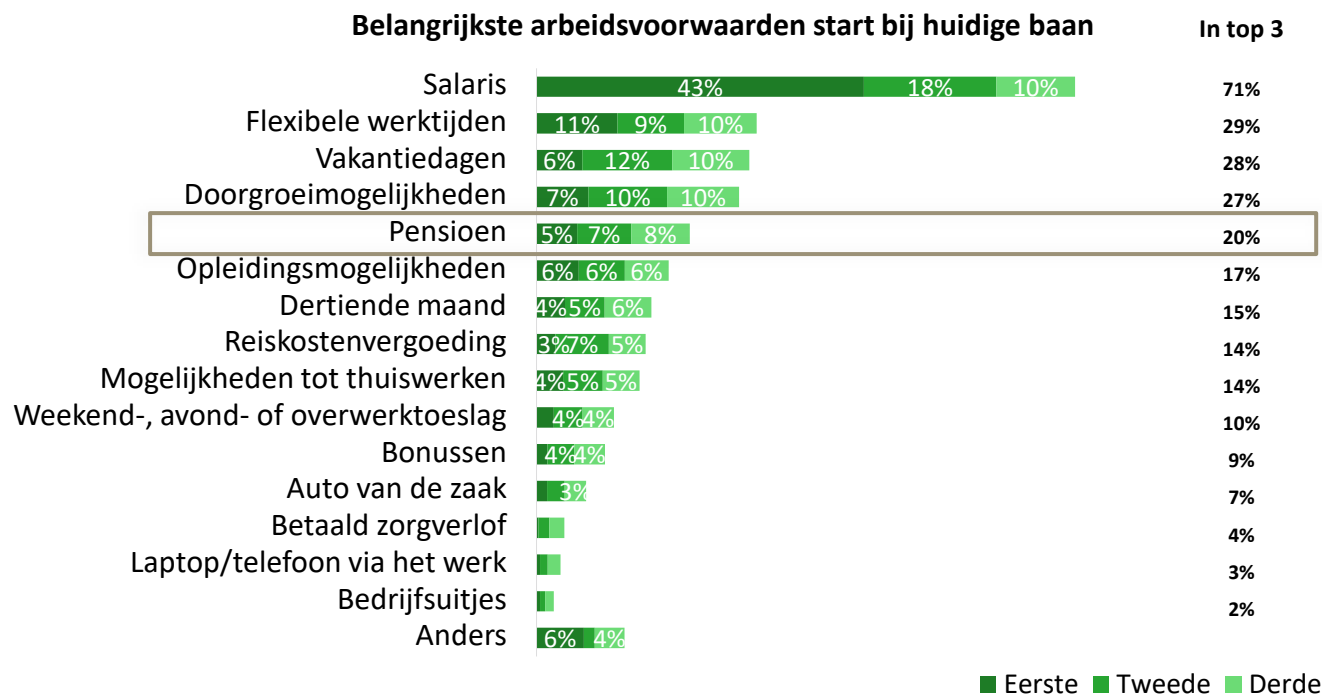

- > De meerderheid van degenen werkzaam in loondienst, weet of zij wel of geen pensioen opbouwen via hun werkgever (98%).
- > Van hen heeft 40% de pensioenregeling van zijn of haar werkgever gecheckt bij de start van deze baan. Degenen die pensioen opbouwen via hun werkgever verschillen hierin niet van degenen die dat niet doen.

B6. Bouwt u pensioen op via uw werkgever? *Basis: werkzaam in loondienst of bij de overheid (n=744)*

B7. Heeft u de pensioenregeling van uw werkgever gecheckt toen u bent begonnen met uw huidige baan? *Basis: weet of men wel of geen pensioen opbouwt via werkgever (n=732)*

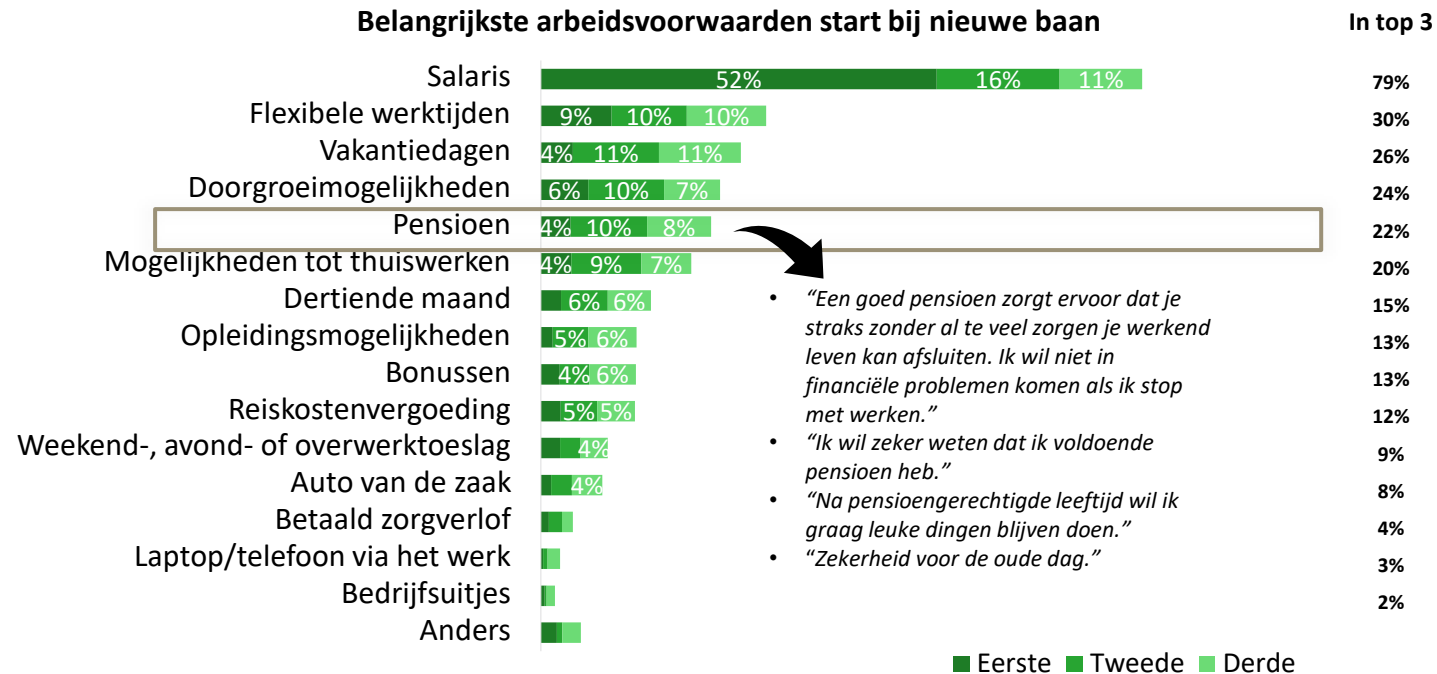
Salaris, flexibele werktijden en vakantiedagen vaker gezien als belangrijke arbeidsvoorwaarden dan pensioen

- > Salaris was veruit de belangrijkste arbeidsvoorwaarde toen men begon met zijn/haar huidige baan in loondienst. Dit aspect wordt niet alleen het vaakst in de top 3 geplaatst, maar staat ook relatief vaak op nummer 1.
- > Pensioen staat op de vijfde plaats: bij 20% staat dit aspect in de top 3.
- > 50-plussers hadden pensioen vaker in hun top 3 van belangrijkste arbeidsvoorwaarden staan dan jongere werknemers (50+: 28% vs. 21-34: 15%; 35-49: 18%).

B9. Welke arbeidsvoorwaarden waren voor u het meest belangrijk toen u begon met uw huidige baan in loondienst? *Basis: werkt in loondienst (n=744)*

Bij nieuwe baan is salaris de belangrijkste voorwaarde, slechts 4% hecht meeste belang aan pensioen

- > Als men nu van baan zou wisselen, hecht men over het algemeen een vergelijkbaar belang aan de verschillende arbeidsvoorwaarden als toen men begon aan zijn of haar huidige baan. Pensioen staat nog steeds op de vijfde plaats (22% plaatst pensioen in de top 3; 4% vindt het de belangrijkste arbeidsvoorwaarde).
- > 50-plussers plaatsen pensioen vaker in hun top 3 van belangrijkste arbeidsvoorwaarden dan jongere werknemers (50+: 35% vs. 21-34: 14%; 35-49: 19%).

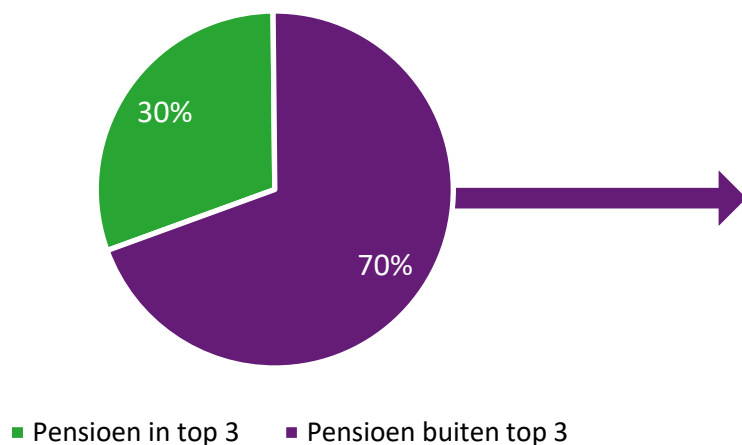
B11. Stelt dat u van baan zou wisselen: welke arbeidsvoorwaarden zijn voor u het meest belangrijk bij een nieuwe baan in loondienst? *Basis: werkt in loondienst (n=744)*

B13. U geeft aan dat pensioen een belangrijke arbeidsvoorwaarde voor u is. Kunt u dat toelichten? *Basis: pensioen een belangrijke arbeidsvoorwaarde (n=156)*

1/5 van de 55-plussers die pensioen niet zo'n belangrijke arbeidsvoorwaarde vonden, heeft daar inmiddels spijt van

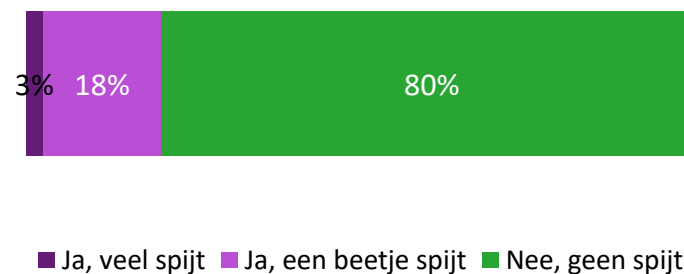
Belang pensioen als arbeidsvoorwaarde bij start huidige baan

Basis: 55-plussers

Spijt dat men destijds niet meer belang heeft gehecht aan pensioen?

Basis: 55-plussers, pensioen niet in top 3 bij start huidige baan

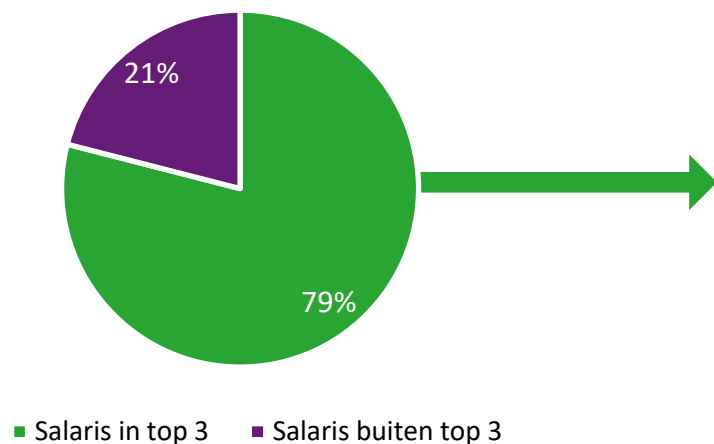

- > 21% van de 55-plussers waarbij pensioen niet in de top 3 belangrijkste arbeidsvoorwaarden stond bij de start van hun huidige baan, heeft daar nu spijt van. De overige 55-plussers hebben hier geen spijt van.

B14. Pensioen stond niet in uw top 3 van belangrijkste arbeidsvoorwaarden toen u begon met uw huidige baan in loondienst. Hoe denkt u daar nu over, heeft u er spijt van dat u daar destijds niet meer belang aan heeft gehecht? Basis: ouder dan 54 en pensioen niet in top 3 (n=131)

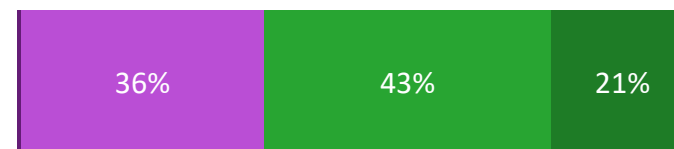
Door inflatie is salaris nóg belangrijker geworden als arbeidsvoorwaarde

Belang salaris als arbeidsvoorwaarde bij overstap naar nieuwe baan

Invloed inflatie/gestegen prijzen op belang salaris als arbeidsvoorwaarde

Basis: salaris in top 3 bij overstap naar nieuwe baan

- Minder belangrijk dan voorheen
- Even belangrijk als voorheen
- Belangrijker dan voorheen
- Veel belangrijker dan voorheen

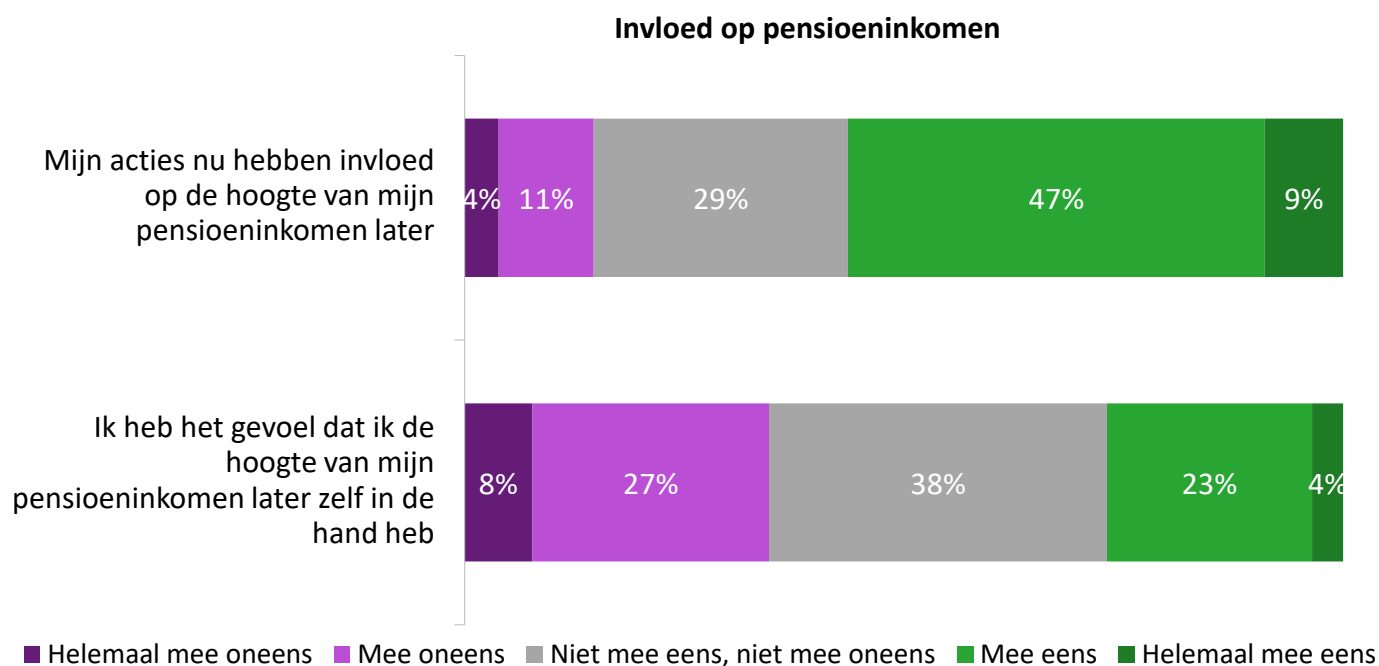
- > Eerder zagen we dat 79% van de werkenden in loondienst salaris in zijn top 3 van belangrijkste arbeidsvoorwaarden bij een nieuwe baan zet.
- > 64% van hen geeft aan dat salaris als arbeidsvoorwaarde de afgelopen tijd nóg belangrijker is geworden dan voorheen door de inflatie/de gestegen prijzen. Voor 36% is salaris nog net zo belangrijk als voorheen en voor minder dan 1% is het ondanks de inflatie minder belangrijk geworden.

B12. De afgelopen tijd hebben we te maken met hoge inflatie en zijn veel prijzen gestegen. Is salaris voor u meer of minder belangrijk geworden als arbeidsvoorwaarde door de inflatie/de gestegen prijzen? Basis: werknemers in loondienst die salaris in hun top 3 zetten van belangrijkste arbeidsvoorwaarden bij een nieuwe baan (n=587)

Invloed op financiële situatie na pensionering

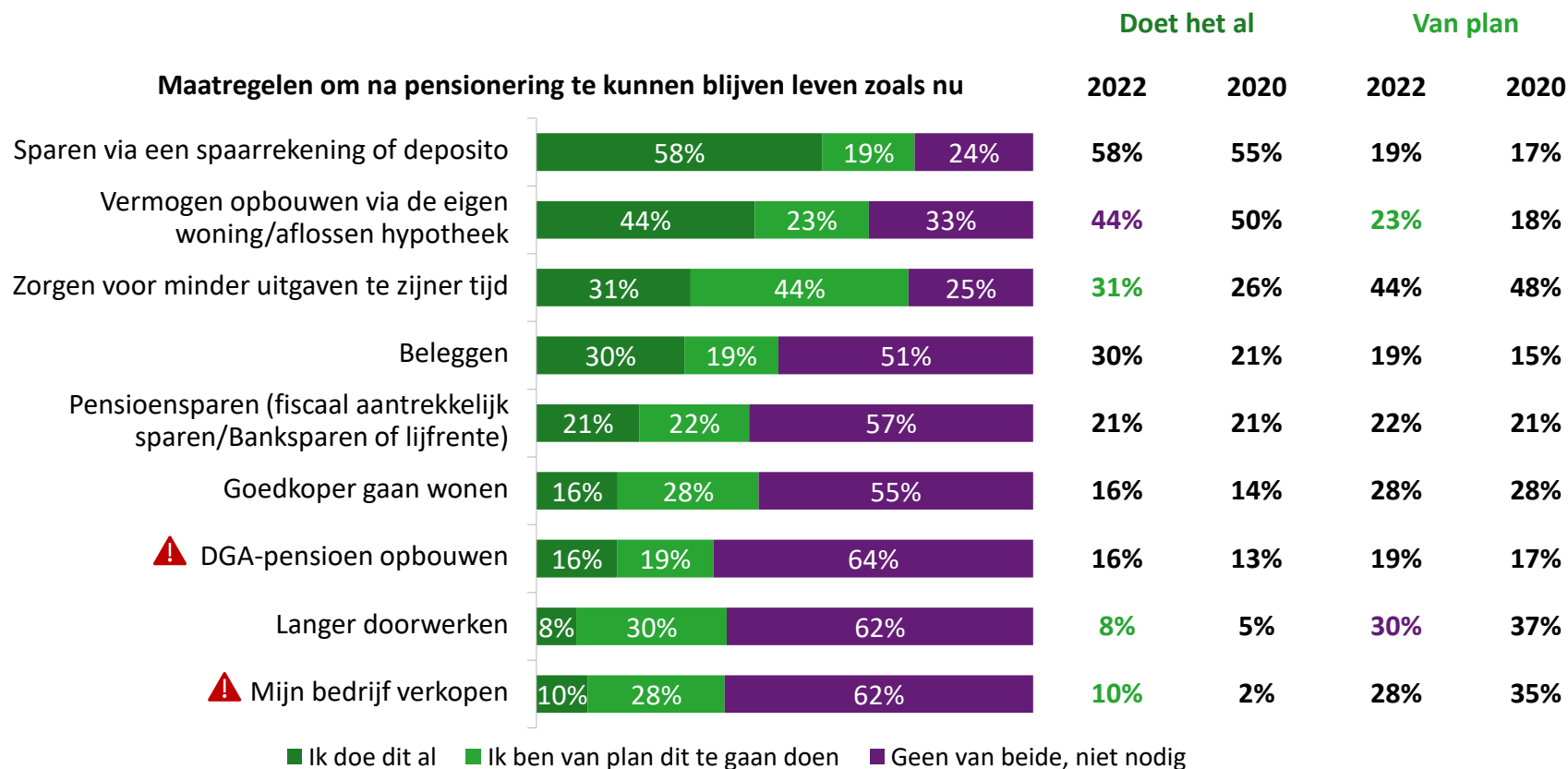
Men is zich bewust dat acties nu invloed hebben op het pensioeninkomen later, maar heeft niet het gevoel pensioeninkomen zelf in de hand te hebben

- > 56% van de beroepsbevolking heeft het gevoel dat acties nu invloed hebben op de hoogte van het pensioeninkomen later, 15% meent van niet.
- > Ondernemers hebben vaker dan de overige beroepsbevolking het gevoel dat acties nu invloed hebben op het pensioeninkomen (33% vs. 26%). Dit geldt ook voor mannen (31% vs. 23% van de vrouwen), voor mensen met een boven modaal inkomen (beneden modaal: 18%, modaal: 25%, boven modaal: 35%) en hoog opgeleiden (laag: 17%, midden: 25%, hoog: 31%).
- > 27% van de beroepsbevolking heeft het gevoel de hoogte van het pensioeninkomen zelf in de hand te hebben, 35% heeft dat gevoel niet.
- > Ondernemers hebben minder vaak dan de overige beroepsbevolking het gevoel de hoogte van het pensioeninkomen zelf in de hand te hebben (21% vs. 14%).
- > In vergelijking met vorige meting zijn er geen significante verschillen.

F04. In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande uitspraken? Basis: alle respondenten (n=1.026)

Meest genomen maatregelen voor later: sparen, vermogen opbouwen via woning, beleggen en besparen

> 82% van de beroepsbevolking heeft één of meerdere (aanvullende) maatregelen genomen (naast het eventueel pensioensparen via de werkgever) om na pensionering te kunnen blijven leven zoals men nu doet.

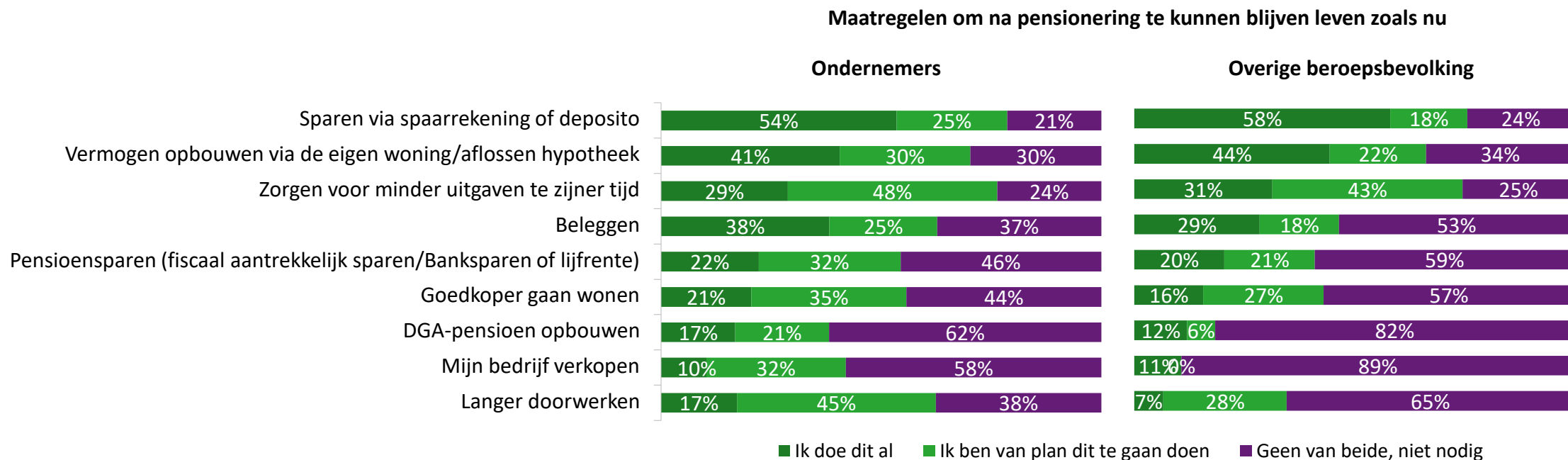
> Gemiddeld heeft men 2,1 maatregelen genomen. Ondernemers hebben gemiddeld 2,5 maatregelen genomen en de overige beroepsbevolking 2,1. Op de volgende pagina is een uitsplitsing gemaakt naar ondernemers en overige beroepsbevolking.

> In vergelijking met 2020 geven meer mensen aan dat zij beleggen, zorgen voor minder uitgaven te zijner tijd, langer doorwerken en hun bedrijf hebben verkocht.

■ Groene percentages: significant hoger dan in 2020
■ Paarse percentages: significant lager dan in 2020

C2. Om na uw pensionering te kunnen blijven leven zoals nu, zijn er verschillende maatregelen die u zou kunnen nemen. Welke van deze maatregelen heeft u genomen of bent u van plan te gaan nemen?
 Basis: alle respondenten (n=1.026)

Ondernemers hebben meer maatregelen genomen of zijn dit van plan, dan de overige beroepsbevolking

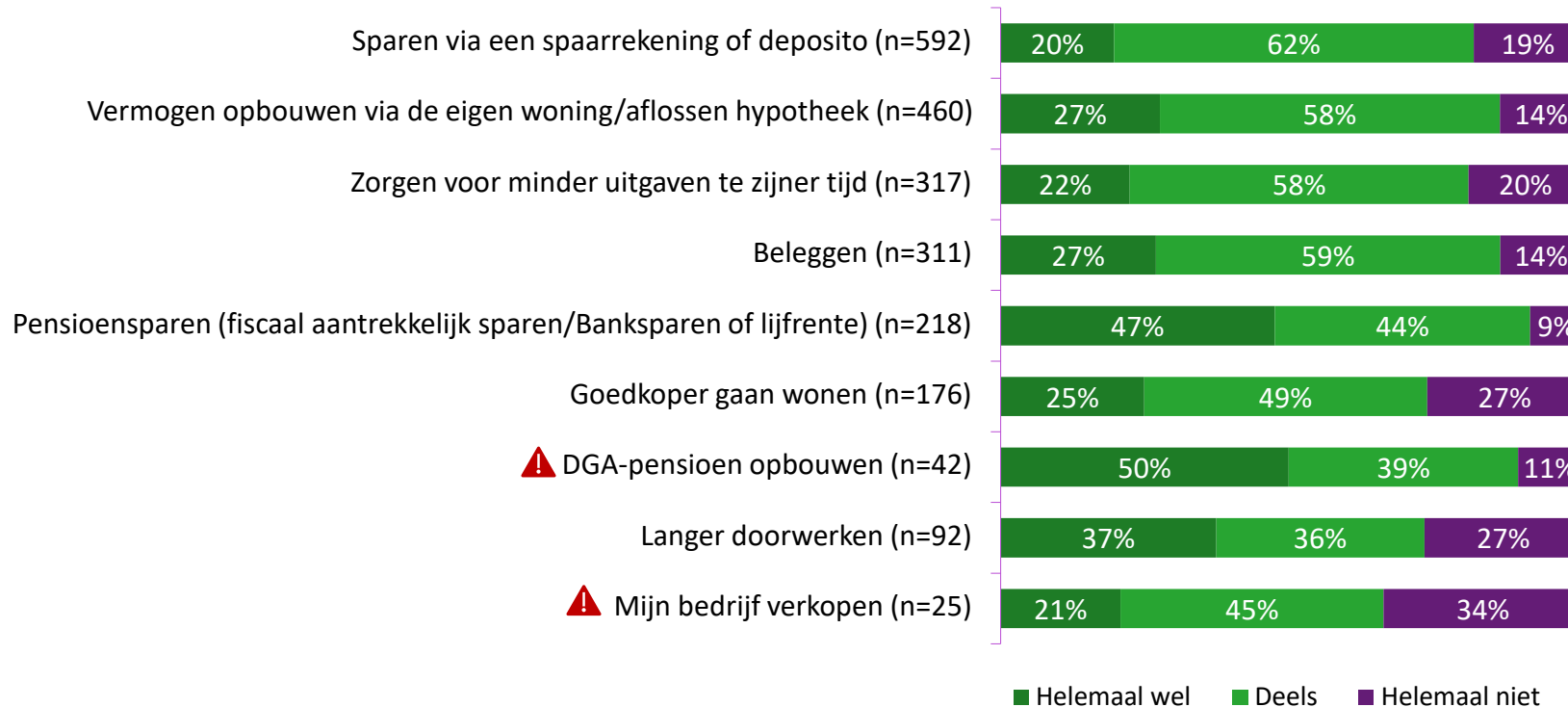

- > Ondernemers hebben gemiddeld 2,5 van de voorgelegde maatregelen genomen, de overige beroepsbevolking 2,1.
- > Ondernemers hebben diverse maatregelen vaker getroffen dan de overige beroepsbevolking: beleggen (38% vs. 28%) en langer doorwerken (17% vs. 7%). Ook zijn ondernemers diverse maatregelen vaker van plan te nemen: sparen via een spaarrekening of deposito (25% vs. 18%), pensioensparen (32% vs. 21%), beleggen (25% vs. 18%), vermogen opbouwen via de woning (30% vs. 22%), goedkoper gaan wonen (35% vs. 27%) en langer doorwerken (45% vs. 28%).

C2. Om na uw pensionering te kunnen blijven leven zoals nu, zijn er verschillende maatregelen die u zou kunnen nemen. Welke van deze maatregelen heeft u genomen of bent u van plan te gaan nemen? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

De genomen maatregelen zijn niet in alle gevallen bedoeld als pensioenvoorziening

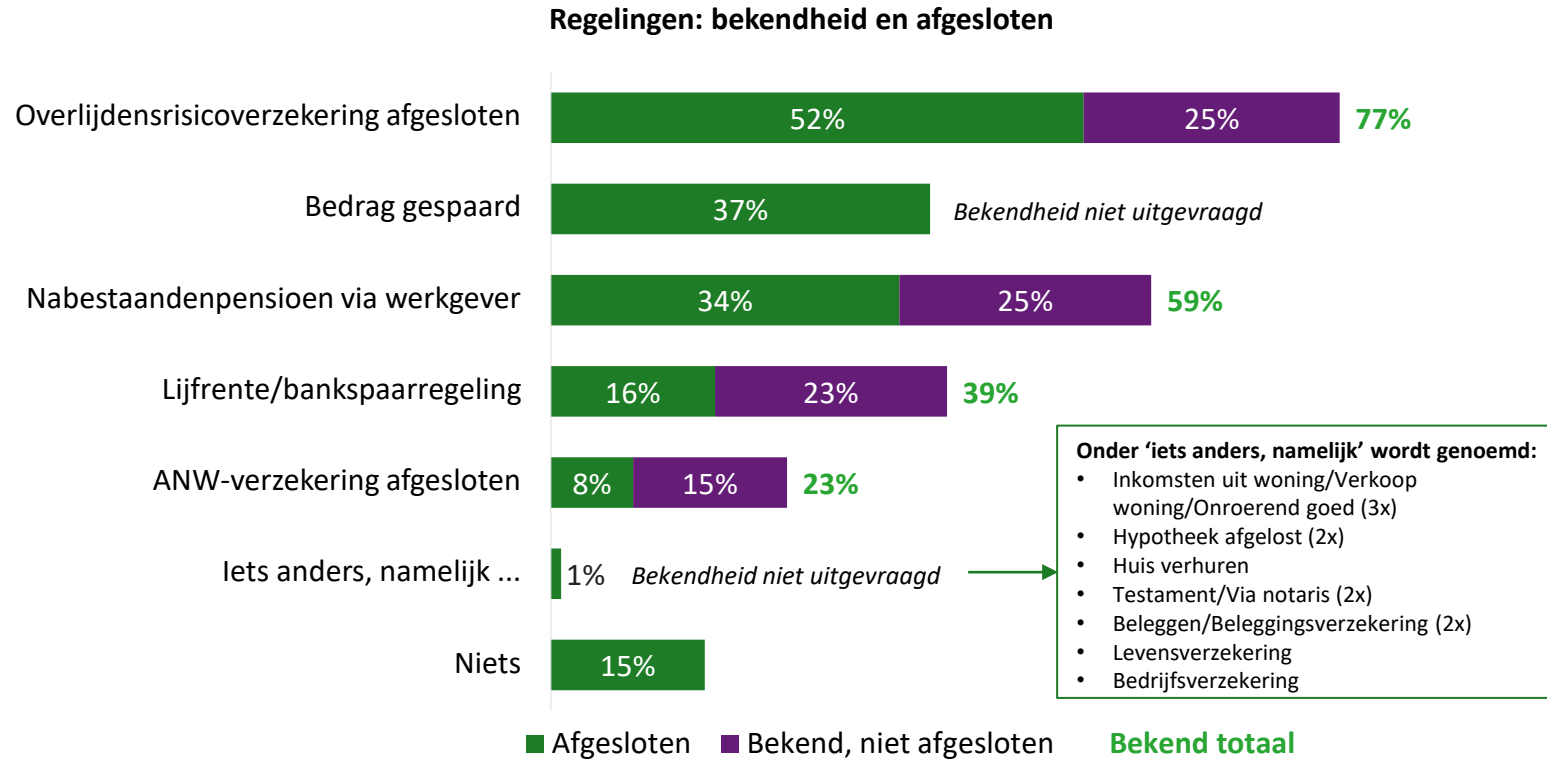
Maatregelen als pensioenvoorziening

- > Eerder werd gevraagd welke maatregelen men heeft genomen om na pensionering te kunnen blijven leven zoals nu. Toen zagen we dat 58% spaart via een spaarrekening om na pensionering te kunnen blijven leven zoals nu. Van die 58% geeft echter 19% vervolgens aan dat deze maatregel niet bedoeld was als pensioenvoorziening.
- > Het verkopen van het bedrijf, goedkoper gaan wonen, langer doorwerken en zorgen voor minder uitgaven te zijner tijd zijn in 20% of meer van de gevallen niet bedoeld als pensioenvoorziening.

C2a. U heeft aangegeven maatregelen te hebben genomen. In hoeverre is de genomen maatregel bedoeld als pensioenvoorziening? Basis: heeft één of meerdere maatregelen genomen

Overlijdensrisicoverzekering bekendste en meest afgesloten regeling

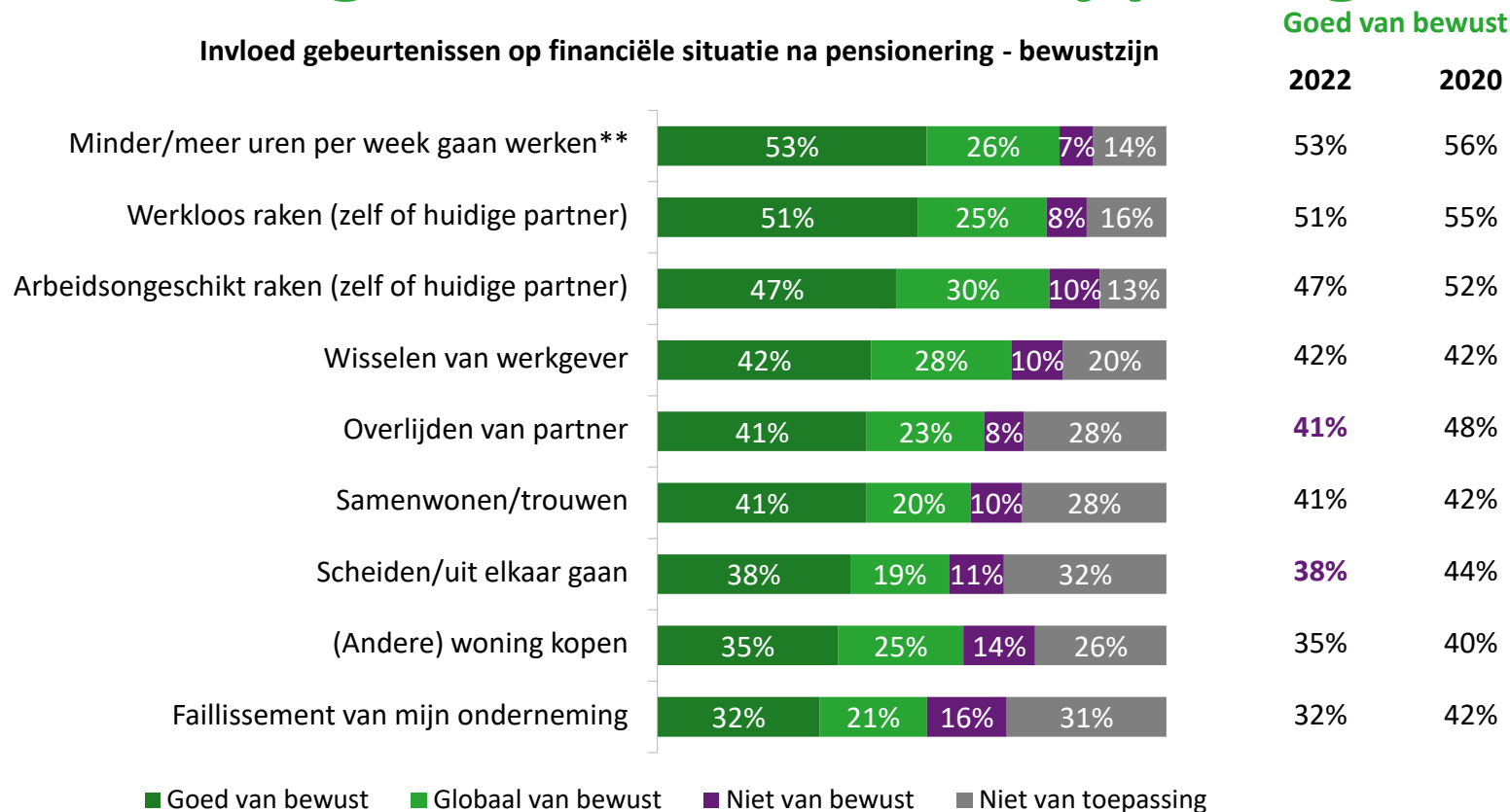

- > 77% van de beroepsbevolking met een partner (getrouwd/geregistreerd partnerschap/samenlevingscontract) is bekend met een overlijdensrisicoverzekering en 52% van diezelfde doelgroep heeft deze ook afgesloten.
- > Ook sparen is een veel ingezette regeling om het wegvallen van een inkomen door overlijden op te vangen. Hiervoor is de bekendheid niet uitgevraagd.
- > 50-plussers zijn met bijna alle maatregelen vaker bekend dan mensen jonger dan 50 en hebben deze ook vaker genomen.

G04a. Met welke van onderstaande regelingen voor nabestaanden bent u bekend? U hoeft deze niet zelf te hebben
 G04. Wat heeft u geregeld om het wegvallen van een inkomen (van uzelf of uw partner) door overlijden op te vangen?
 Basis G04a en G04: is getrouwd/heeft geregistreerd partnerschap of samenlevingscontract (n=590)

Men is zich meer bewust van invloed op pensioen bij werkgerelateerde dan bij privégebeurtenissen

Invloed gebeurtenissen op financiële situatie na pensionering - bewustzijn

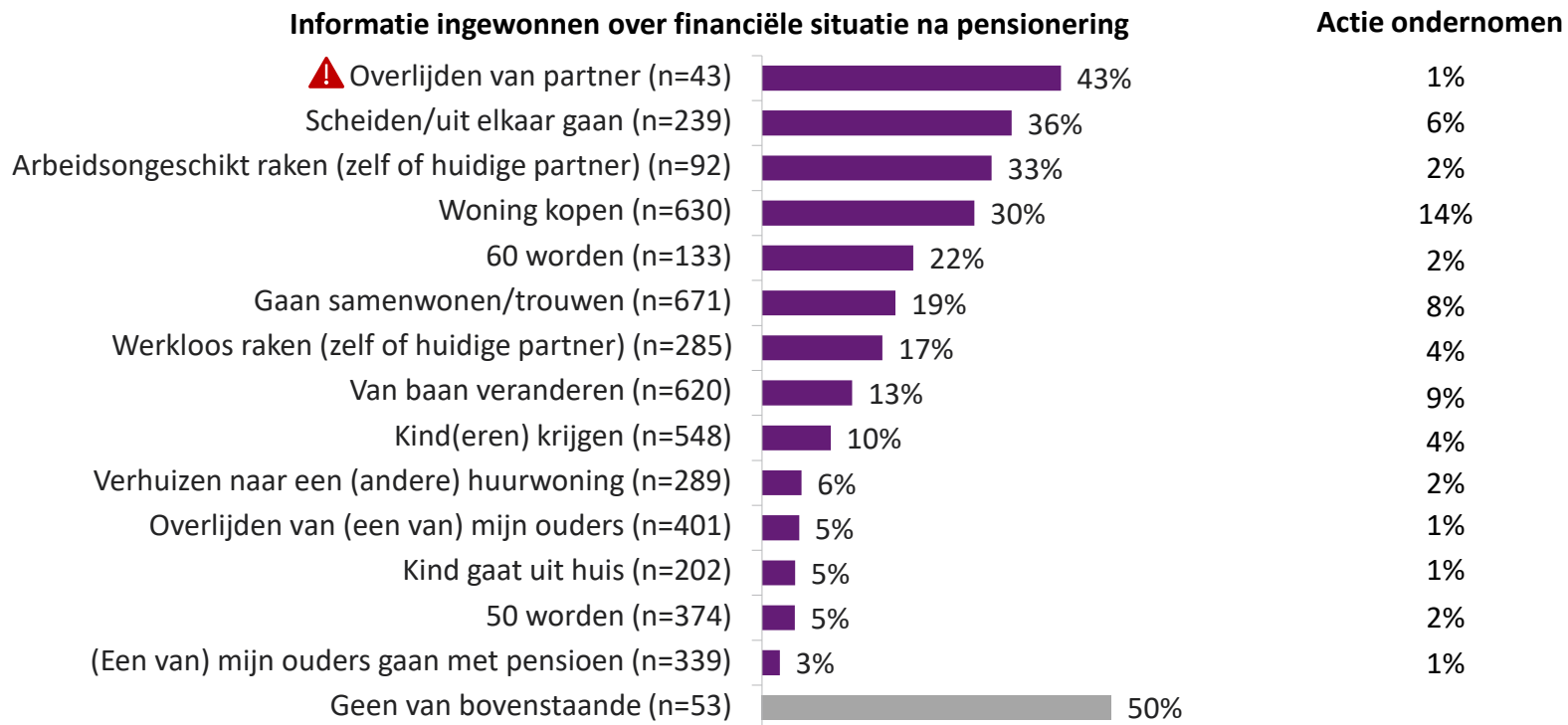

- > Men is zich het meest bewust van de invloed van werkgerelateerde gebeurtenissen zoals minder/meer uren werken, werkloos of arbeidsongeschikt raken en het wisselen van werkgever op de financiële situatie na pensionering. Bij privégebeurtenissen is men zich minder bewust van de invloed op het pensioen.
- > In vergelijking met de vorige meting is men zich minder goed bewust van de invloed van het overlijden van de partner (41% vs. 48%) en scheiden/uit elkaar gaan (38% vs. 44%) op het pensioen.
- > Voor een vergelijking met eerdere jaren, zie bijlage.

** "meer" is in 2022 toegevoegd aan deze antwoordoptie
Paarse percentages: significant lager dan 2020

C6. Onderstaande gebeurtenissen in uw leven kunnen invloed hebben op uw financiële situatie na pensionering. Kunt u bij iedere gebeurtenis aangeven in hoeverre u zich bewust was/bent van deze invloed? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

Minder dan de helft wint informatie in over pensioen bij grote veranderingen in het leven

- > Het verschilt sterk per levensgebeurtenis in hoeverre men informatie inwint over de invloed hiervan op de financiële situatie na pensionering. Bij het overlijden van de partner*, een scheiding, arbeidsongeschikt raken of het kopen van een woning wint 30% of meer van de mensen informatie in. Bij alle andere gebeurtenissen ligt het percentage lager.
- > In weinig situaties wordt actie ondernomen om de financiële situatie na pensionering te beïnvloeden. Dit gebeurt het vaakst na het kopen van een woning (14%), bij een veranderen van baan (9%) of wanneer men gaat samenwonen/trouwen (8%).

C9. Bij welke van onderstaande gebeurtenissen die u heeft meegemaakt, heeft u informatie ingewonnen over uw financiële situatie na pensionering?

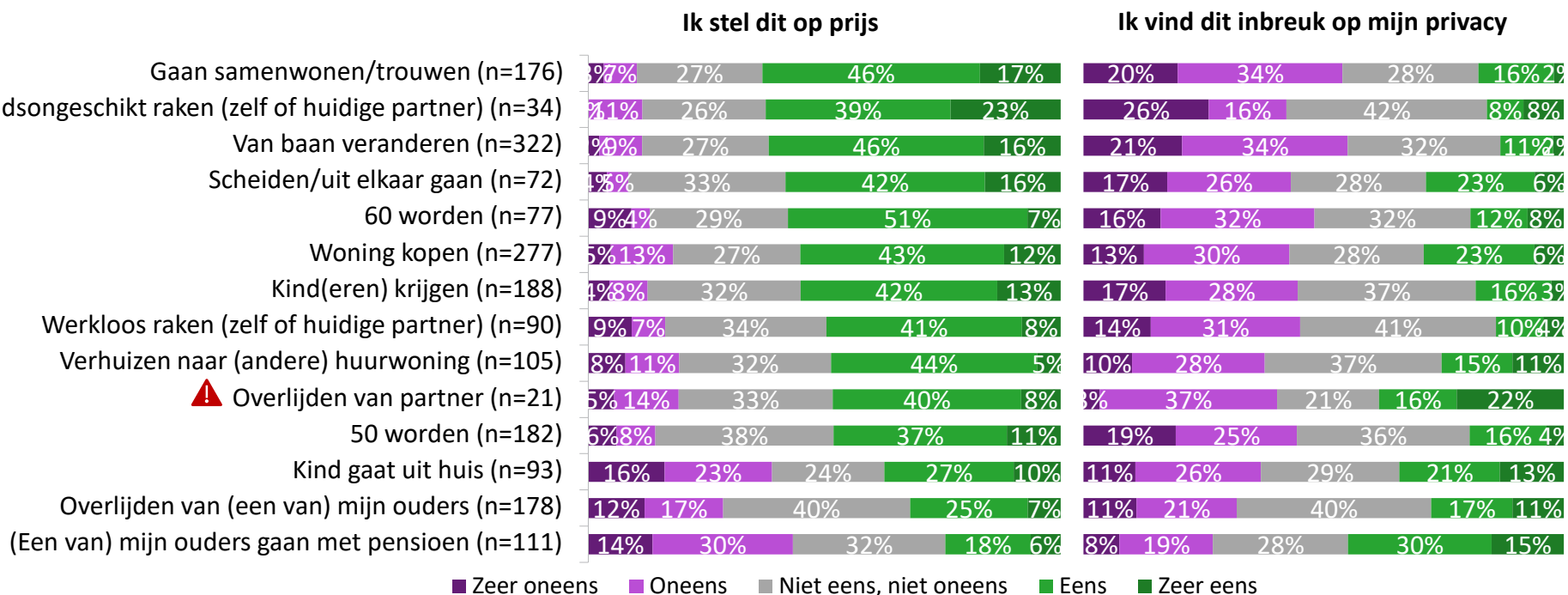
*Let op: Indicatief wegens lage n (<50)

C9a. Bij welke van onderstaande gebeurtenissen die u heeft meegemaakt, heeft u actie ondernomen om uw financiële situatie na pensionering te beïnvloeden?

Basis: heeft minimaal één gebeurtenis meegemaakt (n=973)

Men staat bij veel gebeurtenissen open voor een reminder, al ziet men dit soms als inbreuk op de privacy

Reminder pensioensituatie vanuit werkgever bij levensgebeurtenis*

- > Een reminder vanuit de werkgever om de pensioensituatie te checken bij een levensgebeurtenis, wordt vaker op prijs gesteld als de gebeurtenis de persoon zelf of de partner betreft en minder vaak wanneer het hun ouders of kinderen betreft.
- > Bij sommige gebeurtenissen waar men openstaat voor een reminder, wordt dit echter ook vrij vaak als inbreuk op de privacy ervaren: bij een scheiding, kopen van een woning, verhuizing naar huurwoning en overlijden partner.

* deze vraag is gesteld voor de (maximaal) drie gebeurtenissen die men recent heeft meegemaakt

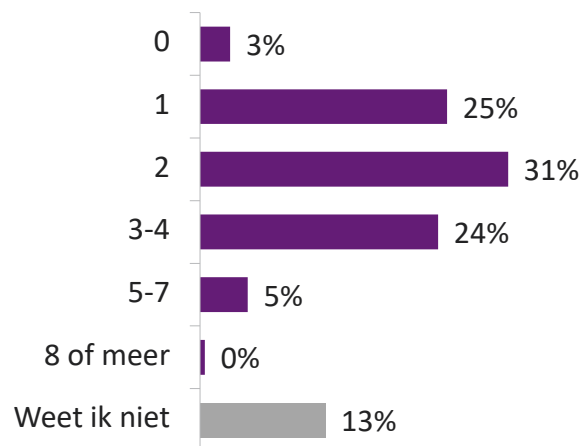
C10. Wat vindt u ervan wanneer uw werkgever u bij de levensgebeurtenis xx een reminder stuurt dat het goed is om (het effect op) uw pensioensituatie te checken rond deze levensgebeurtenis? Basis: heeft minimaal één gebeurtenis meegemaakt (n= 973)

Waardeoverdracht

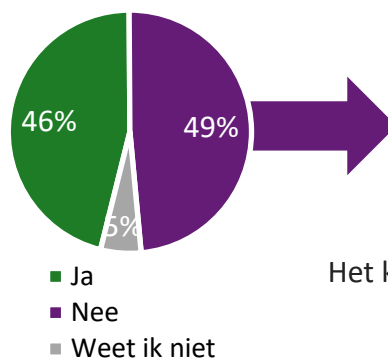

Gebrek aan kennis en vaardigheid belangrijkste redenen waarom men niet kiest voor waardeoverdracht

Aantal pensioenfondsen/-verzekeraars/PPI's pensioen opgebouwd

Gebruikgemaakt van waardeoverdracht

Reden niet gekozen om pensioenen samen te voegen

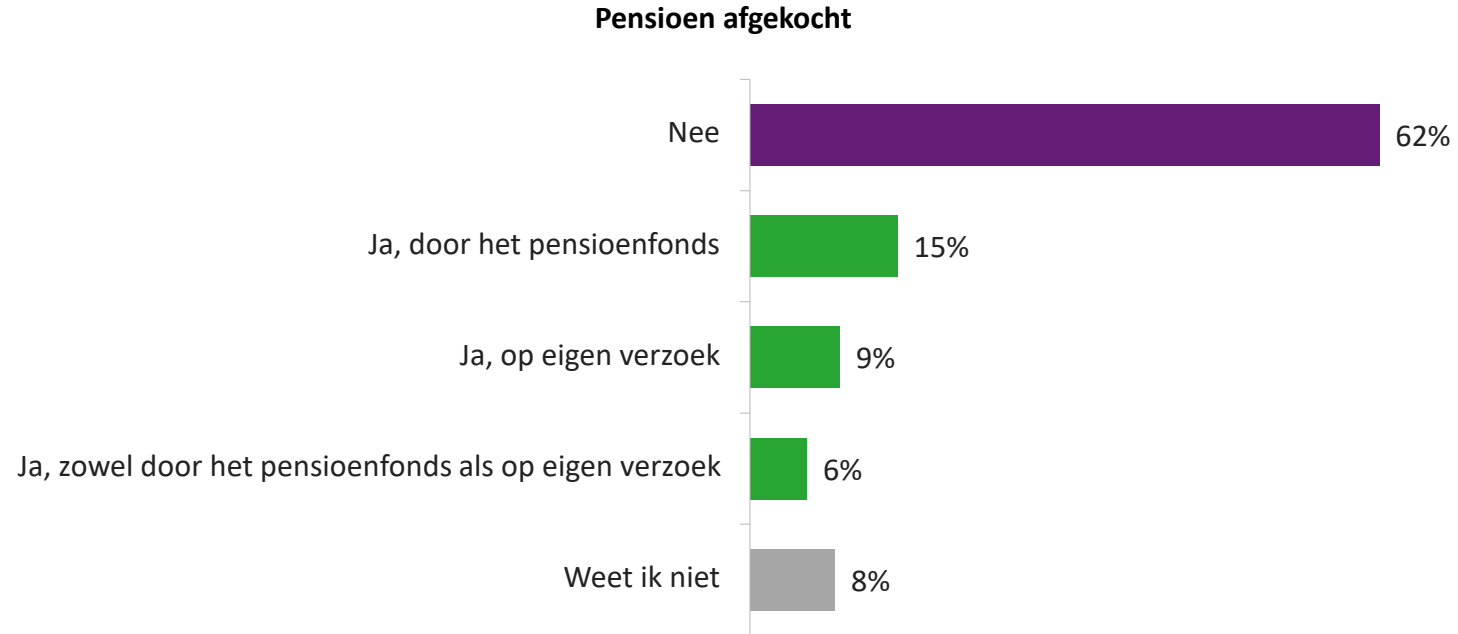
- > 60% van de beroepsbevolking heeft bij meer dan één pensioenfonds/-verzekeraar/PPI ooit pensioen opgebouwd. Van de ondernemers heeft 10% bij geen enkele partij pensioen opgebouwd, waar dit onder de overige beroepsbevolking slechts 2% is. Laag- en middelhoogopgeleiden weten vaker dan hoogopgeleiden niet bij hoeveel partijen zij pensioen hebben opgebouwd (laag: 26%, midden: 15%, hoog: 7%).
- > Ongeveer de helft van de mensen die bij meer dan één partij pensioen hebben opgebouwd, heeft geen gebruik van waardeoverdracht. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat men niet wist dat dit kon of het te ingewikkeld vond.

B15. Bij hoeveel pensioenfondsen/-verzekeraars/PPI's heeft u ooit pensioen opgebouwd? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

B16. Heeft u in het verleden gebruik gemaakt van de mogelijkheid om pensioenen samen te laten voegen? *Basis: bij meer dan één partij pensioen opgebouwd (n=597)*

B17. Waarom heeft u er niet voor gekozen om uw pensioenen samen te laten voegen? *Basis: pensioenen niet samen laten voegen (n=297)*

Meerderheid van de beroepsbevolking heeft geen ervaring met de afkoop van hun pensioen

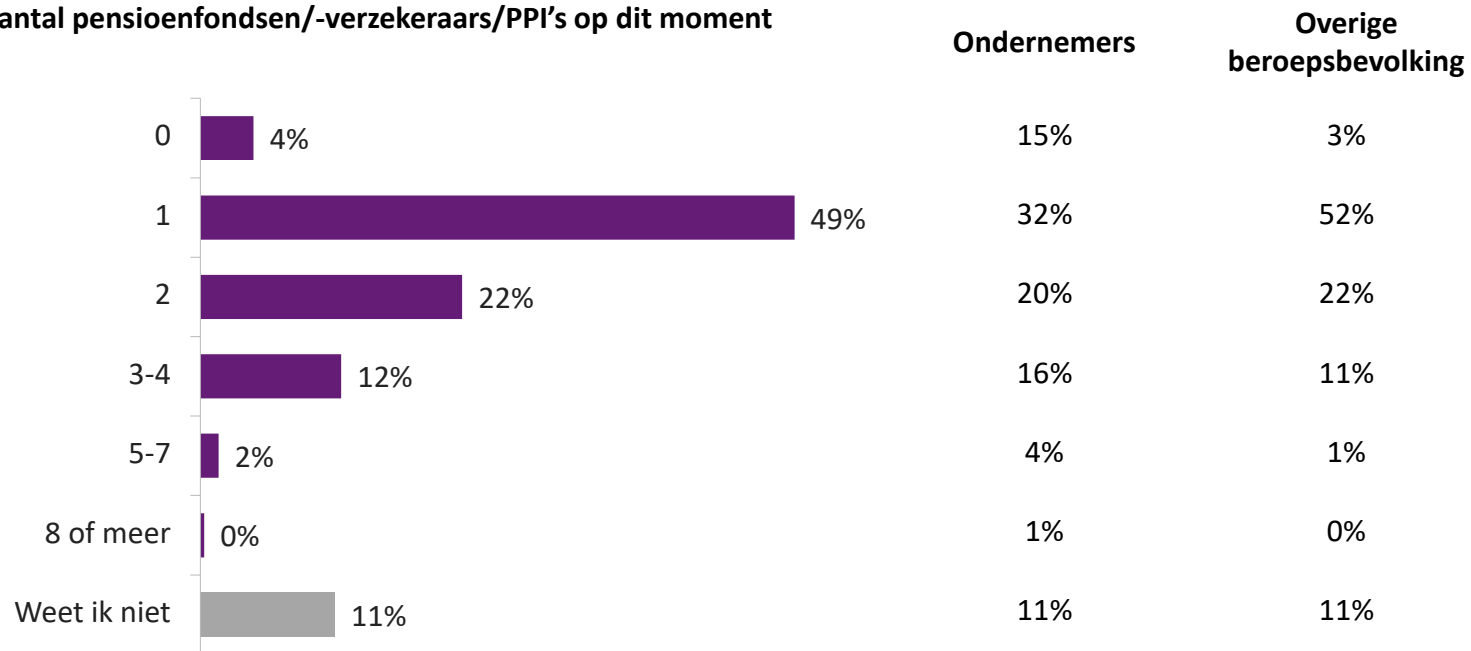

- > 29% van de beroepsbevolking heeft ervaring met een afgekocht pensioen, waarbij het initiatief vaker lag bij het pensioenfonds dan bij de deelnemer zelf. Door/voor 55-plussers is vaker dan voor jongeren nog nooit een pensioen afgekocht (21-34: 53%, 35-49: 61%, 50+: 77%).

B18. Is er door/voor u weleens een pensioen afgekocht? *Basis: alle respondenten (n= 1.029)*

Ruim een derde van de beroepsbevolking heeft op dit moment pensioen bij meerdere partijen

Aantal pensioenfondsen/-verzekeraars/PPI's op dit moment

- > Ondernemers hebben vaker dan de overige beroepsbevolking bij geen enkele partij (15% vs. 3%) of juist bij veel verschillende partijen pensioen opgebouwd: 3-4 (16% vs. 11%) of 5-7 (4% vs. 1%). De overige beroepsbevolking heeft relatief vaak bij één partij pensioen opgebouwd (52% vs. 32% van de ondernemers).
- > 53% van degenen die nu bij één partij pensioen hebben, heeft in het verleden gebruikgemaakt van waardeoverdracht.

B19. Bij hoeveel verschillende pensioenfondsen/-verzekeraars/PPI's heeft u op dit moment pensioen? *Basis: bij minimaal één partij ooit pensioen opgebouwd (n=986)*

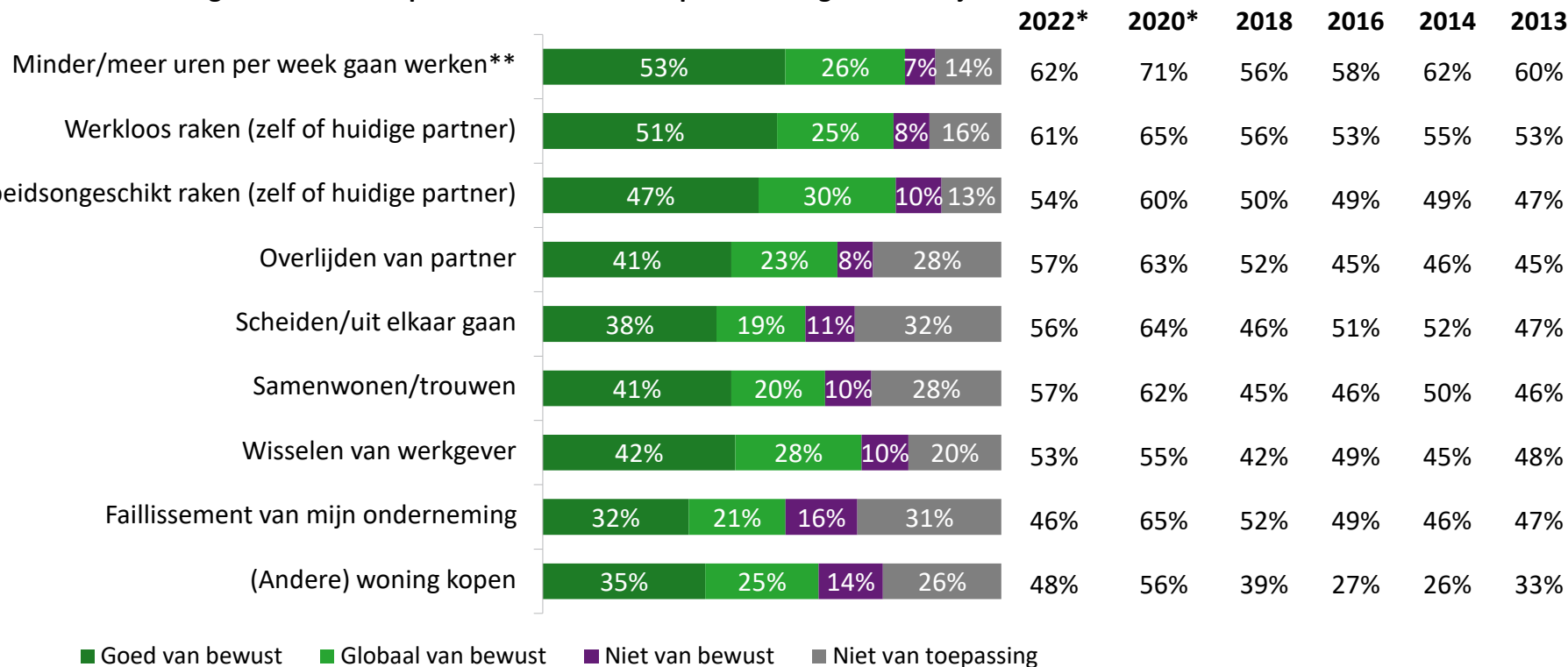
Bijlage

Invloed gebeurtenissen op financiële situatie: vergelijking over de jaren

Invloed gebeurtenissen op financiële situatie na pensionering - bewustzijn

Goed van bewust

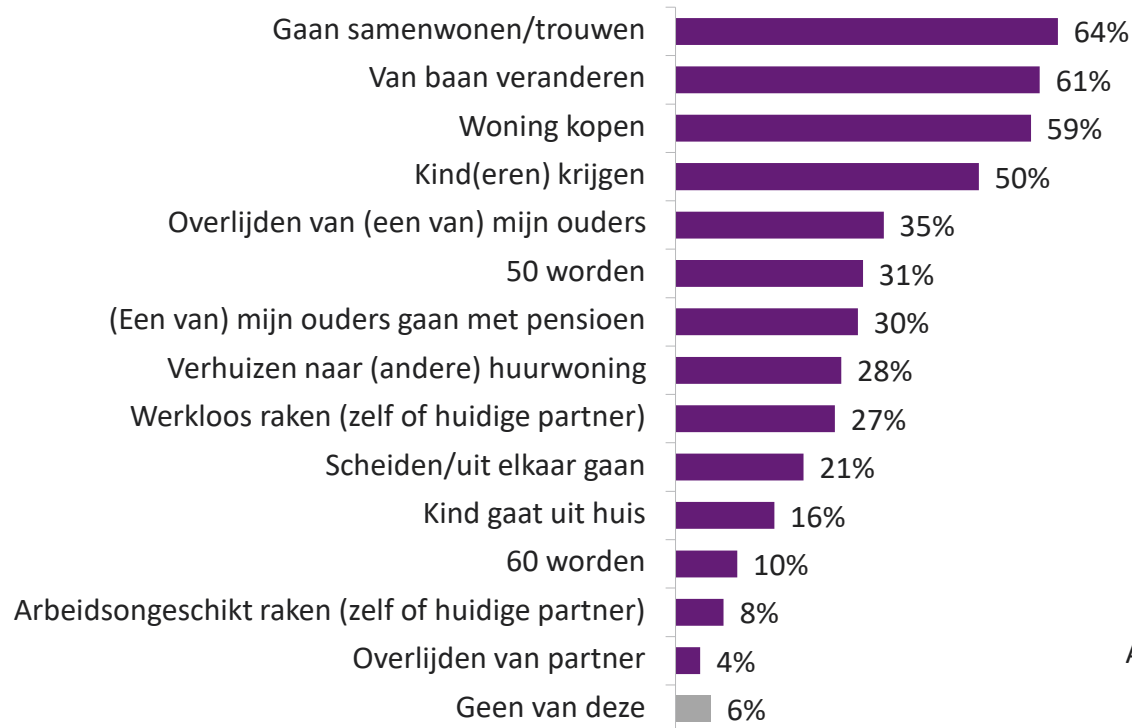
* In 2020 is de antwoordoptie 'Niet van toepassing' toegevoegd. Om toch een vergelijking te kunnen maken met de voorgaande metingen, is het percentage 'goed bewust' herberekend zonder de respondenten die 'niet van toepassing' hebben geantwoord.

** "meer" is toegevoegd aan deze antwoordoptie

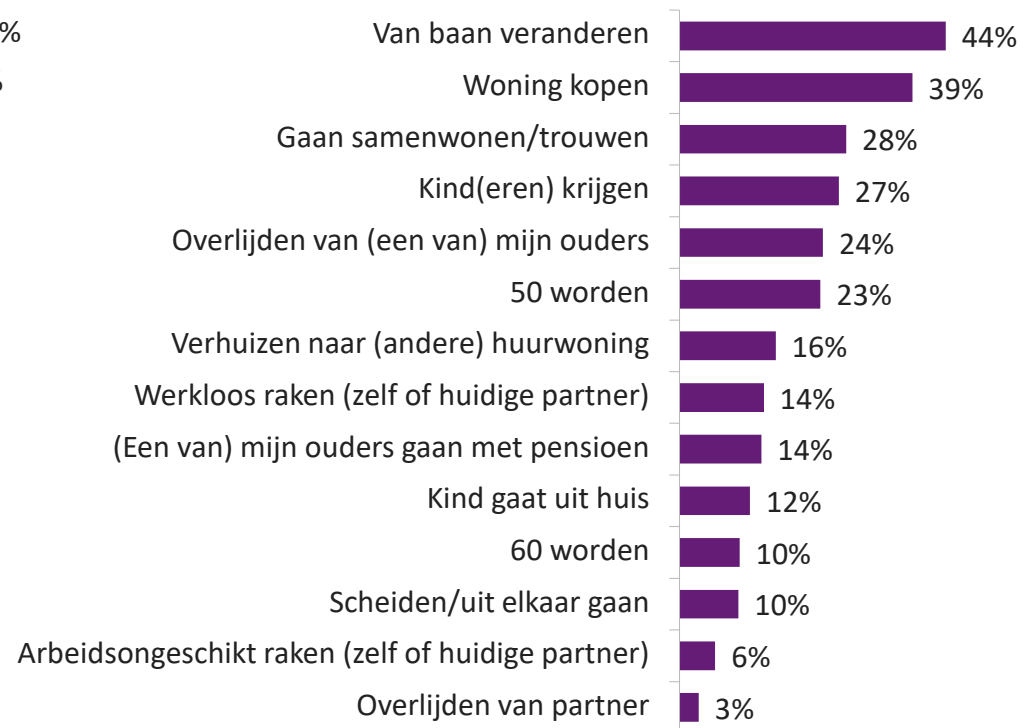
C6. Onderstaande gebeurtenissen in uw leven kunnen invloed hebben op uw financiële situatie na pensionering. Kunt u bij iedere gebeurtenis aangeven in hoeverre u zich bewust was/bent van deze invloed? Basis: alle respondenten (n=1.026)

Ervaring life-events

Ervaring met life-events

Meest recente life-events

C7. Kunt u aangeven welke van onderstaande gebeurtenissen u in uw leven heeft meegemaakt? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

C7a. Welke drie van onderstaande gebeurtenissen heeft u het meest recent meegemaakt? *Basis: meer dan drie gebeurtenissen meegemaakt (n=966)*

Er leven veel vragen rondom pensioen – een selectie...

Hoe hoog zal mijn pensioen zijn?

- > Wat voor vermogen bouw ik op?
- > Of de hoogte van mijn pensioen blijft zoals gesteld is.
- > Hoeveel moet ik als ZZP'er aan de kant zetten voor pensioen?
- > Hoeveel pensioen moet ik opbouwen om 80% van mijn inkomen te behouden na mijn pensioen?
- > Hoeveel pensioen bouw ik momenteel op?

Is mijn pensioen voldoende?

- > Blijft er genoeg over om dezelfde uitgaven te kunnen doen?
- > Ik wil nog weten wat ik in totaal heb opgebouwd aan pensioen.
- > Kom ik nog rond met pensioen?
- > Kan ik onbezorgd blijven leven na mijn pensioen?
- > Of ik nog comfortabel kan leven met mijn pensioen.

Op welke leeftijd kan ik met pensioen?

- > Wat wordt mijn pensioenleeftijd?
- > Wanneer zal ik met pensioen mogen?
- > Tot welke leeftijd moet ik doorwerken?
- > Wat betekent het voor mijn inkomen als ik eerder met pensioen wil gaan?
- > Kan ik eerder met pensioen?

Wat is de invloed van life-events en maatschappelijke ontwikkelingen?

- > Wat is de invloed van inflatie?
- > Kan ik in mijn huis blijven wonen als mijn partner komt te overlijden?
- > Kan ik mijn werk lichamelijk volhouden? Wat als dat niet lukt?
- > Kan ik met pensioen als de energiekosten blijven stijgen?
- > Hoe gaat het nieuwe pensioenstelsel van invloed zijn op mijn pensioen en de premie die ik nu betaal?

Wat kan ik zelf doen?

- > Welke invloed heeft langer doorwerken?
- > Moet ik naast het opbouwen van mijn pensioen op dit moment nog iets anders regelen?
- > Waar kan je nou het beste handige informatie verkrijgen wat betreft pensioen?
- > Zijn er dingen die ik nu kan/moet doen om ervoor te zorgen dat ik tegen de tijd dat ik met pensioen ga, de meeste dingen kan blijven doen die ik nu ook doe? Moet ik stappen ondernemen?

Hoe regel ik zaken voor mijn pensioen?

- > Waar moet ik beginnen om dit het beste te regelen?
- > Waar kan je nou het beste handige informatie verkrijgen wat betreft pensioen?
- > Welke stappen zijn er?

Pensioen als lastig onderwerp

- > Ik snap er helemaal niks van.
- > Ik vind het te ingewikkeld en ontwijk het.
- > Kan het simpeler en makkelijker worden uitgelegd? Het is af en toe echt hocuspocus!
- > Het gehele proces rondom pensioenopbouw is mij nog onduidelijk. Ook heb ik geen idee hoe het zit met pensioenfondsen en of je kan wisselen etc.
- > Ik moet me meer verdiepen, maar vind dat moeilijk.
- > Kan het niet eenvoudiger?

Overige vragen

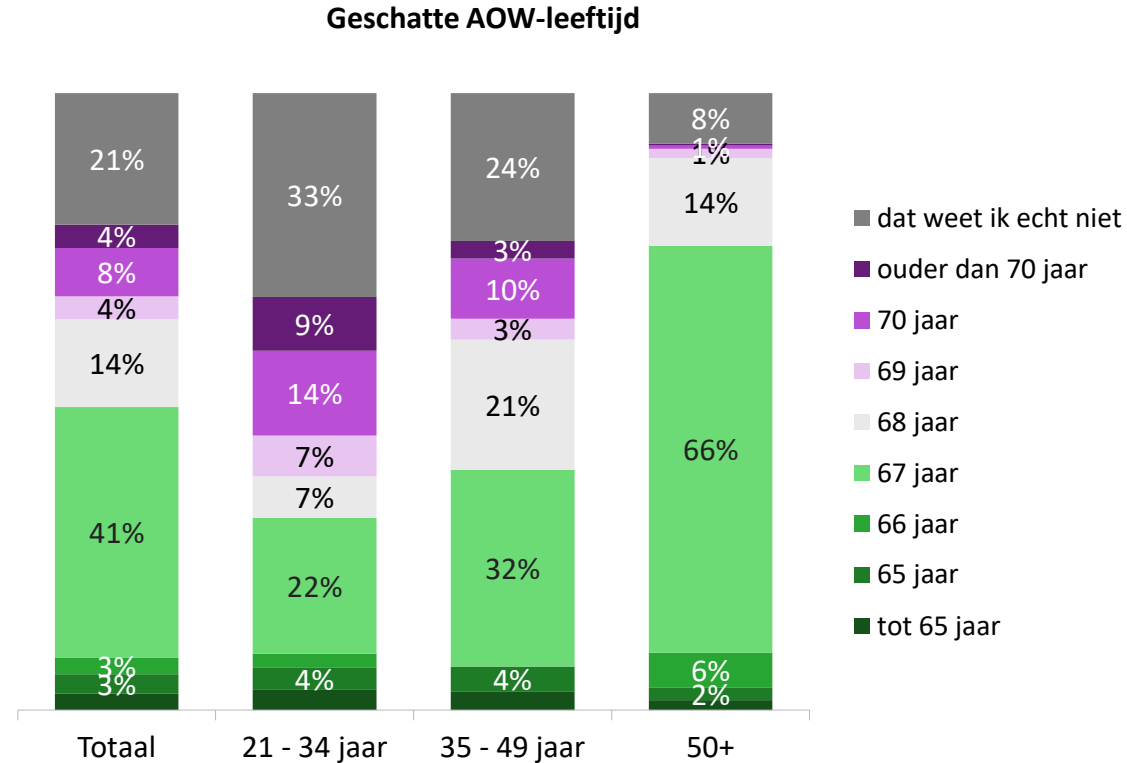
- > Wat is het gemiddelde pensioen dat een Nederlander heeft?
- > Hoe vindt de indexering plaats?
- > Hoe weet u dat alles wat je nu uitgeeft, effect zal hebben op je pensioen?

Geen vragen

- > Nog geen, want het ligt niet in mijn nabije toekomst.
- > Nu geen, moet mezelf er wel echt in gaan verdiepen.
- > Geen, 2 jaar geleden alles uitgebreid uit laten zoeken.
- > Geen. Ik weet door deze vragen wel dat ik me er in moet gaan verdiepen. Dus dank daarvoor.
- > Geen, ik ben nog te jong (29 jaar) om me zorgen te maken over pensioen.

E08. We willen graag weten wat voor vragen er leven rondom pensioen. Welke vraag/vragen rondom pensioen heeft u? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

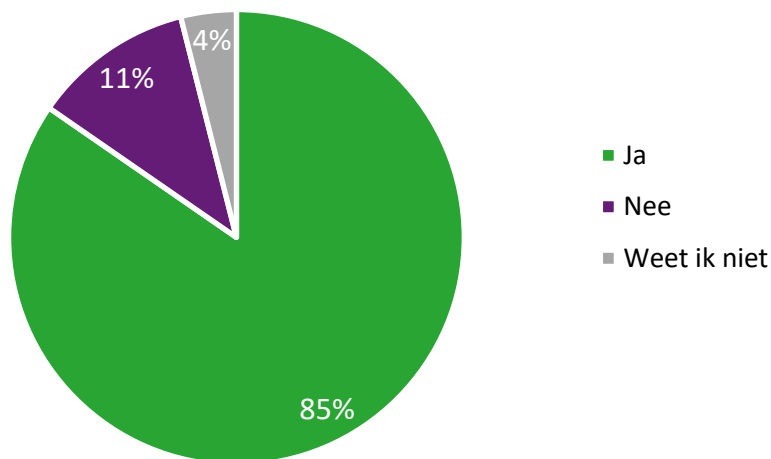
Geschatte AOW-leeftijd

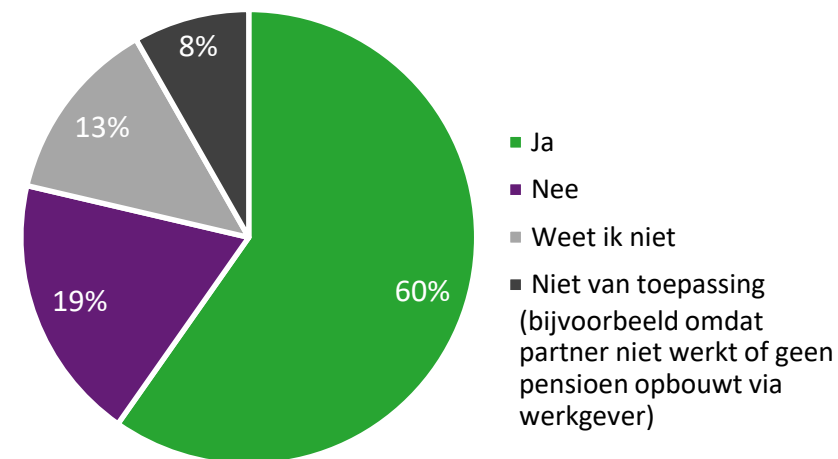
F01. Op welke leeftijd schat u in dat u uw eerste AOW-uitkering zult ontvangen? Basis: alle respondenten (n=1.026)

Men heeft vaker zijn/haar partner aangemeld bij de eigen pensioenregeling dan andersom

Partner aangemeld bij eigen pensioenfonds/-verzekeraar

Zelf aangemeld bij pensioenfonds/-verzekeraar van partner

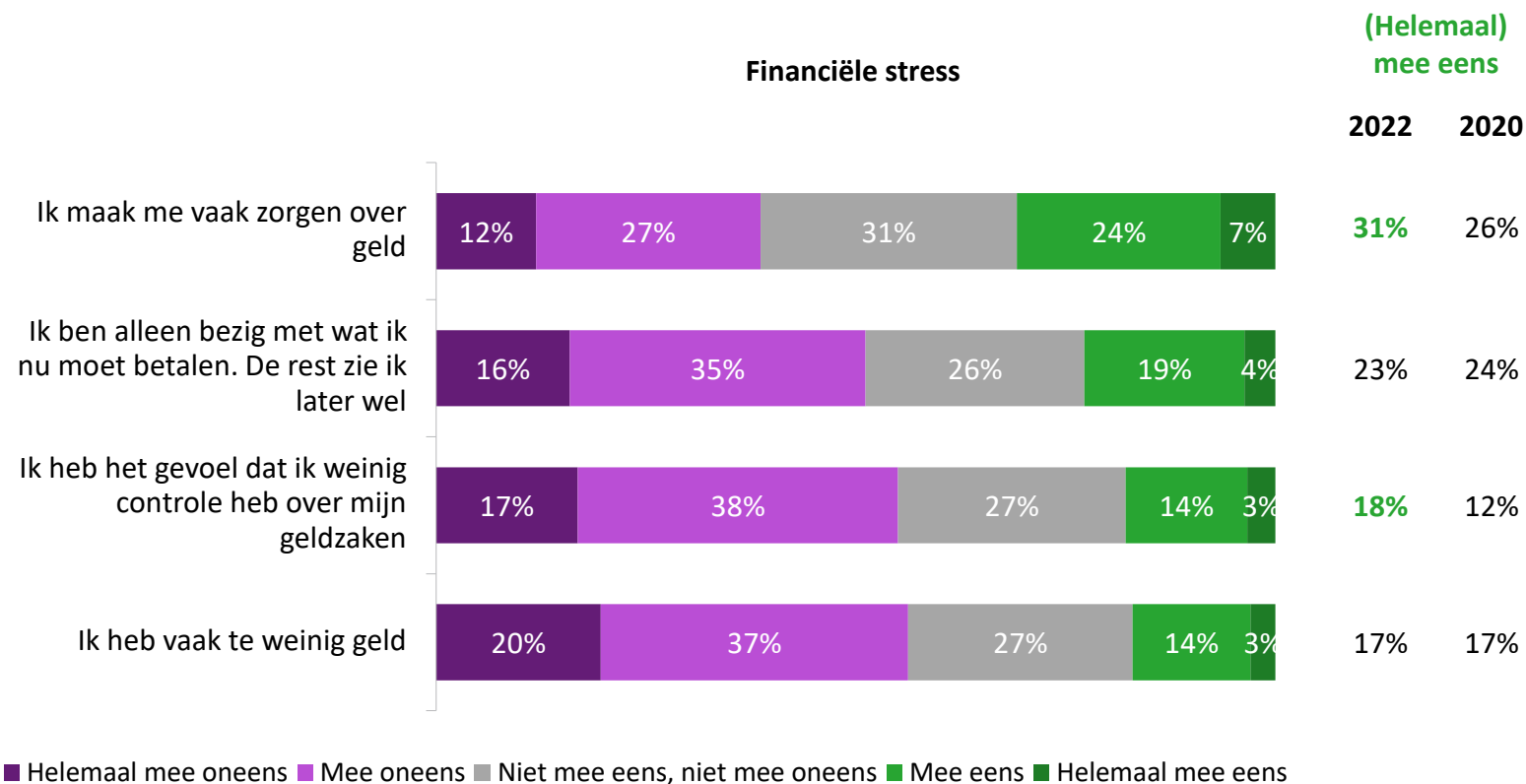

- > 85% heeft zijn/haar partner aangemeld bij het eigen pensioenfonds of -verzekeraar. Andersom is 60% aangemeld bij het pensioenfonds of -verzekeraar van de partner.
- > In 13% van de gevallen weet men niet of hij/zij is aangemeld bij het pensioenfonds/-verzekeraar van de partner. Bij het eigen pensioenfonds weet 4% niet of zijn/haar partner is aangemeld.

G02. Is uw partner aangemeld bij uw pensioenfonds of pensioenverzekeraar? *Basis: bouwt pensioen op via werkgever en is getrouwd/heeft geregistreerd partnerschap of samenlevingscontract (n=370)*

G03. Bent u aangemeld bij het pensioenfonds of pensioenverzekeraar van uw partner? *Basis: is getrouwd/heeft geregistreerd partnerschap of samenlevingscontract (n=590)*

Meer mensen maken zich vaak zorgen over hun geld

- > In vergelijking met de vorige meting maken meer mensen zich vaak zorgen over geld (31% vs. 26%). Mensen jonger dan 50 jaar maken zich vaker zorgen (21-34: 39%, 35-49: 31%, 50+: 23%).
- > Ook hebben meer mensen dan in 2020 het gevoel dat ze weinig controle hebben over hun geldzaken (18% vs. 12%). Jongeren onder de 35 jaar hebben relatief vaak het gevoel geen controle te hebben (21-34: 26%, 35-49: 17%, 50+: 12%).

G05. In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande uitspraken? *Basis: alle respondenten (n=1.026)*

Groene percentages: significant hoger dan 2020

Onderzoeksverantwoording

Met wie we hebben gesproken

- Het onderzoek is uitgevoerd onder de Nederlandse beroepsbevolking in de leeftijdsklasse 21-67 jaar
- In totaal is de vragenlijst ingevuld door 1.026 respondenten, waaronder 258 ondernemers en 768 leden van de overige beroepsbevolking (werkend of beschikbaar om te werken voor minimaal 12 uur per week)
- De data zijn achteraf gewogen naar leeftijd, geslacht, opleiding en werkzaamheid zodat de uitkomsten representatief zijn voor de doelgroep

Hoe hebben we met ze gesproken

- De data zijn verzameld middels een online kwantitatieve vragenlijst, bestaande uit 49, voornamelijk gesloten vragen. De gemiddelde invulduur was 11 minuten
- Dataverzameling vond plaats van 20 t/m 27 september 2022 op het online panel van Ipsos